

משיחותיו של הרה"ג הרב ברוך רוזנבלום שליט"א

פרשיות אחרי מות – קדושים – צידוק הדין – שנת תש"ע.

פרשיות אחרי מות – קדושים – כיצד להיות אדם קדוש – שנת תשע"ט.

השיעורים נכתבו

לרפואת

ידידיה בן ליטל

ברוריה בת מלכה

ציפורה פייגא בת הדסה

רונית בת מזל

סגלית בת ציפורה

איתי חיים בן אהובה

אורי בת ורד

נועם בן מיכל

ירחמיאל דניאל בן טובה באשה

סמי בן סימי

שירה בת שרה וב"ב

ניתאי בן שרון

רחל בת אסתר

לאה שרה בת חנה

אריה יהודה בן רחל

להצלחת

ר' משה בן שוקת חיה וב"ב

יוסף בן טובה וסיון אסנת בת שרה וב"ב

! ימלא ה' כל משאלות לבם לטובה

לעילוי נשמת

ר' משה ב"ר שמואל רפאל רייך

אורן חמו בן זהרי

וועלוועל וואלף זאב בן לאה

שמעון ניסים בן טויה

בנימין כהן בן יעקב

מיכאל בן עובדיה

משה בן בנימין

יעקב בן סלמן

טובה בת אהרן

אהרן יוסף בן משה דוד הכהן

אלי סולטן בן אסתר

רותי בת חסיבה

יצחק בן שלמה ואסתר

ישראל בן שמחה

שאול בן מרדכי אריה

יפה שניידל בת יצחק

אסתר בת קמרה

סלמן בן יהודה

מזל בת יוסף חיים הכהן

משה בן אהרן

שמחה בת יהודה

ת.נ.צ.ב.ה

לשותפות בזכות להפצת העלון

השבועי:

0504-170-270

ניתן להאזין לשיעורי הרב בטלפון

0733-454-222

פרשיות אחרי מות קדושים – צידוק הדין – שנת תש"ע.

שְׁכַל מְקוֹם שְׁמִיזְכִּיר מִיִּתְּנָהּ מִזְכִּיר סְרָחָנָה, כָּל כֶּךָ לָמָּה, לְהוֹדִיעַךָ שֶׁלֹּא יֵהָא פִּתְחוֹן פֶּה לְבָאֵי עוֹלָם לֹאמֵר מַעֲשִׂים מְקַלְקְלִים הָיוּ בְיָדָם בְּסִתֵּר שְׁעַל יְדֵי כֵן מִתּוֹ.

אומר המדרש¹ {ויקרא רבה, פרשה כ, אות יב} – אָמַר רַבִּי חִיָּא בְּרַ אָבָא, בְּאַחַד בְּנֵינָן מִתּוֹ בְּנֵי שֶׁל אֶהְרֹן, וְלָמָּה מִזְכִּיר מִיִּתְּנָהּ בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים, אֲלֵא מִלְּמַד שְׁכָשֶׁם שְׂיוֹם הַכִּפּוּרִים מְכַפֵּר כֶּךָ מִיִּתְּנָהּ שֶׁל צִדִּיקִים מְכַפֵּרֶת. וּמִנֵּין שְׂיוֹם הַכִּפּוּרִים מְכַפֵּר, שְׁנֹאֲמַר {ויקרא טז, ל}: כִּי בְּיוֹם הַזֶּה יִכַּפֵּר עֲלֵיכֶם לְטָהָר אֶתְכֶם, וּמִנֵּין שְׁמִיִּתְּנָהּ שֶׁל צִדִּיקִים מְכַפֵּרֶת, דְּכָתִיב {שְׁמוּאֵל ב כ, יד}: וַיִּקְבְּרוּ אֶת עֲצָמוֹת שְׁאוּל, וְכָתִיב {שְׁמוּאֵל ב כ, יד}: וַיַּעֲתֵר אֱלֹהִים לְאַרְצָא אַחֲרֵי כֵן.²

עפ"י דברי המדרש הזה, מובן למה נסמכה מיתת נדב ואביהוא ליום הכיפורים – שכשם שיום הכיפורים מכפר, כך מיתתם של צדיקים מכפרת.

אומרת הגמרא {מסכת גיטין ס, א-ב} – דאמר רבי לוי: שמנה פרשיות נאמרו ביום שהוקם בו המשכן ואלו הן: פרשת כהנים ופרשת לויים ופרשת טמאים ופרשת שילוח טמאים ופרשת אחרי מות ופרשת שתויי יין ופרשת נרות ופרשת פרה אדומה.

מתוך השמונה פרשיות שמונה כאן הגמרא, ששה מהם נחוצים לתחילת העבודה במשכן; צריך לצוות על פרשת כהנים – איזה כהן עובד ואיזה כהן לא עובד. צריך לצוות על פרשת לויים – מה בדיוק עושה כל לוי. צריך לצוות על פרשת טמאים – מה המקומות שאליהם יכול להתקרב אדם טמא. פרשת שילוח טמאים – מצורעים וזבים מרחיקים אותם מחוץ למחנה. צריך לצוות גם על פרשת שתויי יין, כדי שהכהנים שבאים לעבוד שלא יכנסו כשהם שתויי יין. גם על פרשת הנרות צריך לצוות, כיון שמדליקים נרות במשכן.

אם ככה, שני ציונים לא נצרכו לאותו היום – פרשת פרה אדומה ויום הכיפורים. אבל על סיבת הציווי על פרשת פרה אדומה, בא רש"י במקום ומסביר את הסיבה;

אומר רש"י – ופרשת פרה אדומה. לפי שביום המחרת נשרפה הפרה להיות נטהרין לפסחיהן וקודם לכן לא יכלו לעשותה דבעינן אל נכח פני אהל מועד {במדבר יט} והכי אמרינן במסכת מגילה ירושלמי באחד בניסן הוקם המשכן ושני לו נשרפה הפרה.

פרשת השבוע שנקרא בע"ה בשבת זו, פרשיות אחרי מות קדושים. פרשת 'אחרי מות' עוסקת בעיקרה, בעבודת הכהן הגדול ביום הכיפורים, ובסוף הפרשה בנושא העריות. את הפרשה הזו, אנו פוגשים פעם נוספת ביום הכיפורים; ביום הכיפורים, בקריאת התורה בשחרית, אנו קוראים על עבודת הכהן הגדול ביום הכיפורים, ובתפילת המנחה אנו קוראים פרשת העריות שבפרשת אחרי מות.

פרשה נוספת שנקרא השבת – פרשת קדושים. פרשה מיוחדת מאוד;

אומרים חז"ל {ויקרא רבה, פרשה כד, אות ו} – אָמַר רַבִּי יְהוֹדָה בֶּן פִּזִּי, מִפְּנֵי מָה נִסְמְכָה פֶּרֶשֶׁת עֲרִיּוֹת לְפֶרֶשֶׁת קְדוּשִׁים, אֲלֵא לְלַמֶּדְךָ שְׁכַל מְקוֹם שְׁאִתָּה מוֹצֵא בּוֹ גֶּדֶר עֲרוּהָ, אֶתָּה מוֹצֵא קְדוּשָׁה, וְאֶתָּה כֹּהֵדָא דְּרַבִּי יְהוֹדָה בֶּן פִּזִּי, דְּאָמַר כָּל מִי שֶׁהוּא גוֹדֵר עֲצָמוֹ מִן הָעֲרוּהָ נִקְרָא קְדוֹשׁ. רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לֵוִי מִיִּתִּי מִן שׁוֹנְמִית, הֵדָא הוּא דְּכָתִיב {מלכים ב ד, ט}: וַתֹּאמֶר אֶל אִישָׁה הִנֵּה נָא יָדַעְתִּי כִּי אִישׁ אֱלֹהִים קְדוֹשׁ הוּא.

כותב רש"י – דבר אל כל עדת בני ישראל. מלמד שנאמרה פרשה זו בהקהל, מפני שרוב גופי תורה תלויין בה.

אומר המדרש {ויקרא רבה, פרשה כד, אות ה} – תִּנִּי רַבִּי חִיָּא פֶּרֶשָׁה זוֹ נִאֲמָרָה בְּהִקְהֵל, מִפְּנֵי שֶׁרַב גּוֹפֵי תוֹרָה תְּלוּיִן בָּהּ, רַבִּי לֵוִי אָמַר מִפְּנֵי שֶׁעֲשֵׂרֶת הַדְּבָרוֹת כְּלוּלִין בְּתוֹכָהּ, {שמות כ, ב}: אֲנִי ה' אֱלֹהֶיךָ, וְכָתִיב הָכָא {ויקרא יט, ב}: אֲנִי ה' אֱלֹהֵיכֶם. {שמות כ, ג}: לֹא יִהְיֶה לְךָ, וְכָתִיב הָכָא {ויקרא יט, ד}: וְאַלֵּהִי מִסֵּכָה לֹא תַעֲשֶׂה לָּכֶם. {שמות כ, ז}: לֹא תִשָּׂא, וְכָתִיב הָכָא {ויקרא יט, יב}: וְלֹא תִשָּׁבְעוּ בְּשִׁמִּי. {שמות כ, ח}: זָכוֹר אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת, וְכָתִיב הָכָא {ויקרא יט, ג}: אֶת שַׁבְּתֹתַי תִּשְׁמְרוּ. {שמות כ, יב}: כִּבֵּד אֶת אָבִיךָ וְאֶת אִמְךָ, וְכָתִיב הָכָא {ויקרא יט, ג}: אִישׁ אָמוֹ וְאִבּוֹ תִירָאוּ. {שמות כ, יג}: לֹא תִרְצַח, וְכָתִיב הָכָא {ויקרא יט, טז}: לֹא תַעֲמֹד עַל דַּם רֵעֶךָ. {שמות כ, יג}: לֹא תִנָּאֵף, וְכָתִיב הָכָא {ויקרא כ, י}: מוֹת יוֹמֶת הַנָּאֵף וְהַנָּאֶפֶת. {שמות כ, יג}: לֹא תִגְנֹב, וְכָתִיב הָכָא {ויקרא יט, יא}: לֹא תִגְנֹבוּ. {שמות כ, יג}: לֹא תַעֲנֶה, וְכָתִיב הָכָא {ויקרא יט, טז}: לֹא תִלָּךְ רֵכִיל. {שמות כ, יג}: לֹא תַחְמֹד, וְכָתִיב הָכָא {ויקרא יט, יח}: וְאַהֲבַת לְרֵעֶךָ כְּמוֹךָ.

פותחת התורה בפרשת אחרי מות: {ויקרא טז, א} וַיְדַבֵּר ה' אֶל מֹשֶׁה אַחֲרֵי מוֹת שְׁנֵי בְנֵי אֶהְרֹן בְּקִרְבָּתָם לִפְנֵי ה' וַיָּמָתוּ.

נשאלת השאלה – ולמה פותחת התורה דוקא במות שני בני אהרן?

אומרים חז"ל {ויקרא רבה, פרשה כ, אות ח} – אָמַר רַבִּי יְרֵמְיָה בֶּן אֱלֶעָזָר בְּאַרְבַּעַה מְקוֹמוֹת מִזְכִּיר מִיִּתְּנָהּ שֶׁל בְּנֵי אֶהְרֹן וּבְכָל מִזְכִּיר סְרָחָנָה, כָּל כֶּךָ לָמָּה, לְהוֹדִיעַךָ שֶׁלֹּא הָיָה בְיָדָם אֲלֵא עוֹן זֶה בַּלְבֵּד. אָמַר רַבִּי אֱלֶעָזָר הַמוֹדְעִי בּוֹא וּרְאֵה כִּמָּה מִיִּתְּנָהּ שֶׁל בְּנֵי אֶהְרֹן יִקְרָה לִפְנֵי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא

¹ וכך אומר גם הירושלמי [מסכת יומא פ"א ה"א].

² **ברוך שאמר:** לאחר שקברו את שאול וספדו אותו כהלכה, נאמר "וַיַּעֲתֵר אֱלֹהִים לְאַרְצָא" ולאחר מכן הוריד הקב"ה גשם – מכאן, שלאחר שטיפלו בצדיק ובמיתתו הוא כיפר על ישראל – הקב"ה הוריד גשם.

אם אלה הדברים, נוכל להבין מדוע מיד לאחר מות נדב ואביהוא, ציוותה התורה על יום הכיפורים; בבית שני, היו 300 כהנים ב' – 279 שנים. זאת אומרת, שלא היה כהן א' שעזב את קדש הקדשים ויצא ממנו בשלום – מלבד ארבעה: שמעון הצדיק [40 שנה], יוחנן כהן גדול [80 שנה], ר' ישמעאל בן פבי [10 שנים] ואלעזר בן חרסום [11 שנה].

אומר המדרש {ויקרא רבה, פרשה כא, אות יב⁴} – **בְּשָׁנָה שְׁמַת בָּהּ שְׁמַעוֹן הַצַּדִּיק, אָמַר לָהֶם** לבני ביתו, כשחזר מעבודתו בבית המקדש, **שֶׁבְּשָׁנָה זוֹ הוּא מַת, אָמְרוּ לוֹ מִנֵּין אַתָּה יוֹדֵעַ, אָמַר לָהֶם: בְּכָל שָׁנָה וְשָׁנָה הָיָה זָקֵן אֶחָד לְבוּשׁ לְבָנִים וּמַעֲטָף לְבָנִים נִכְנָס עִמִּי וַיֵּצֵא עִמִּי, שָׁנָה זוֹ נִכְנָס עִמִּי וְלֹא יֵצֵא עִמִּי. אָמַר רַבִּי אֲבָהוּ וְיָמִי יֹאמַר שְׁאֵדָם הָיָה וְהָלֹא הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּכַבּוּדוֹ הָיָה נִכְנָס עִמִּי וַיֵּצֵא עִמִּי. אָמַר רַבִּי אֲבָהוּ וְכָהֵן גָּדוֹל [ביום הכיפורים] לֹא אָדָם הָיָה [אלא מלאך], אֲלֹא כִּהְיוּ דְאָמַר רַבִּי פִּנְחָס בְּשַׁעֲרֵי שְׁהִיָּה רוּחַ הַקֹּדֶשׁ שָׂרִי עָלָיו הָיוּ פָּנָיו בּוֹעֲרוֹת כְּלָפִידִים עָלָיו, הָדָא הוּא דְכָתִיב (מלאכי ב, ז): כִּי שָׁפְטִי כֹהֵן יִשְׁמְרוּ דַּעַת וְגו'.**

אם ביום הכיפורים הכהן הגדול הוא כמו מלאך, ממילא יש לו קרבת אלוקים גדולה כ"כ – ולכן מזהיר אותו הקב"ה – **"וְאַל יָבֹא בְּכָל עֵת אֶל הַקֹּדֶשׁ!"**

בא המשך חכמה בפרשת שמיני, ומביא פסוק מספר קהלת;

אומר שלמה המלך: {ז, א} **טוֹב שֵׁם מִשְׁמָן טוֹב יוֹם הַמּוֹת מִיּוֹם הַחַיִּים.**

נשאלת השאלה – לכאורה, אפשר גם לומר **טוֹב 'קוֹקָה קוֹלָה' מִשְׁמָן טוֹב**, או **טוֹב 'אלפים דולר' מִשְׁמָן טוֹב** – למה התכוון שלמה המלך בפס' הזה?

כשישבת שבעה על אמי, אמר לי יהודי פירוש מאוד יפה; בכל משקה שנשים בו שמן, השמן יצוף למעלה⁵. לכן הדרך היחידה להעלים שמן, היא לשים אותו באדמה; לכן כשנשפך שמן על הכביש, באים ושופכים עליו חול ובכך מבטלים אותו – וזה מה שאומר לנו שלמה המלך **"טוֹב שֵׁם מִשְׁמָן טוֹב"**: האדם יכול להעלים את עצמו במשך כל חייו – תשעים שנה אף אחד לא ידע ממנו; ישב בצד בבית הכנסת ולא ידבר עם אף אחד. אבל לאחר שמכניסים אותו לאדמה – אז הוא 'צף למעלה'! – "איזה בנאדם הוא היה!! צדיק נסתר!!" – ולכן ממשיך הפס' ואומר **"יוֹם הַמּוֹת מִיּוֹם הַחַיִּים"** – שלאחר יום המיתה, השם שלו מתחיל לצוף!

אומרים חז"ל {שמות רבה, פרשה מח, אות א} – **טוֹב שֵׁם מִשְׁמָן טוֹב, טוֹב הָיָה שְׁמוֹתָן שֶׁל חַנְּנִיָּה מִיִּשְׂאֵל וְעֲזָרָה, מִשְׁמָן**

אם ככה, נשאלת השאלה – אז למה היה צורך ליידע אותם על יום הכיפורים, שיהיה בעוד כששה חודשים?

מסביר רש"י – ומפני שמתו בני אהרן בשביל ביאה שלא לצורך נאמרה אותה אזהרה לאהרן אל יבא בכל עת³.

כותב **האור החיים הקדוש** {פרשת אחרי מות} – והוא אומר **בְּקִרְבָּתָם לִפְנֵי ה'**, ואומר **וַיָּמוּתוּ** בתוספות וא"ו, רמז הכתוב הפלאת חבית הצדיקים, שהגם שהיו מרגישים במיתתם לא נמנעו מקרוב לדביקות נעימות עריבות ידידות חביבות חשיקות מתיקות עד כלות נפשותם מהם והבן ובחינה זו אין מכיר איכותה...

פירוש הדבר, הם ידעו שהם ימותו. אבל מרוב אהבתם לבורא, הם לא יכלו להתנתק – לא יכלו להתאפק מלחוש את אותה חוויה רוחנית!

כותב **התורת כהנים** – **ויקחו שני בני אהרן**. אף הם בשמחתם כיון שראו אש חדשה עמדו להוסיף אהבה על אהבה.

אומרים חז"ל {מסכת אבות פ"א מ"ג} – **אֲנְטִיגֶנוֹס אִישׁ סוֹכּוֹ קָבַל מִשְׁמַעוֹן הַצַּדִּיק. הוּא הָיָה אוֹמֵר, אֵל תְּהִי כְעַבְדִּים הַמְּשַׁמְשִׁין אֶת הָרֵב עַל מִנַּת לְקַבֵּל פָּרֶס, אֲלֹא הָיוּ כְעַבְדִּים הַמְּשַׁמְשִׁין אֶת הָרֵב שֶׁלֹּא עַל מִנַּת לְקַבֵּל פָּרֶס ...**

פירוש הדבר, אומר לנו שמעון הצדיק, על תהיו כמו עבדים המחכים למתנה אלא היו כמו עבדים העושים לשם שמים – מאהבת ה'! – אבל המשנה לא מסתיימת בזה, אלא בעוד כמה מילים – **"וְיֵהִי מוֹרָא שָׁמַיִם עֲלֵיכֶם"**

נשאלת השאלה – ולמה היתה צריכה המשנה לסיים דוקא במילים הללו – לכאורה, היא יכלה להסתיים בציווי שלא לשמש כעבד המצפה לפרס?

יש חשש גדול, שאדם העובד מאהבה ירגיש עצמו קרוב מידי לבורא ית'. אדם כזה, לא שם לב שהוא נמצא מול מלך; אומר לנו אֲנְטִיגֶנוֹס אִישׁ סוֹכּוֹ, דע לך, אתה הולך לעבוד מתוך אהבה. אבל באהבה ישנה סכנה גדולה – שלא תאבד את הבלמים הרצויים, אלא **"וְיֵהִי מוֹרָא שָׁמַיִם עֲלֵיכֶם"**;

כותב **הרמב"ם** {אבות פ"א מ"ג} – ועם כל זה לא פטרן מן היראה ואמר עם היותכם עובדים מאהבה לא תניחו היראה לגמרי ויהי מורא שמים עליכם.

³ **ברוך שאמר:** היות ובניו של אהרן נכנסו לעבודה שלא לצורך, נאמרה לאהרן האזהרה של "ואל יבא בכל עת אל הקדש"; אהרן הזהיר: "תשמע, הכהן הגדול לא יכול להיכנס מתי שהוא רוצה אל קדש הקדשים, אלא רק פעם אחת בשנה!" – ולכן אומר רש"י, נאמרה להם הפרשה הזו דוקא באותו היום.

הַמִּשְׁחָה שֶׁנִּמְשְׁחוּ נֶדֶב וְאַבְיָהוּא, לָמָּה, שְׁאֵלֹו נִכְנָסוּ לְהַקְרִיב וַיֵּצְאוּ שְׂרֹופִין, וְאֵלֹו נִכְנָסוּ לְכַבֵּשׁן הָאֵשׁ וַיֵּצְאוּ בְּשָׁלוֹם, הֲיֵי טוֹב שֶׁם מִשְׁמָן טוֹב.

כותב המשך חכמה {פרשת שמִיני} – הענין, דעל ידי חנניה מישאל ועזריה היה קידוש השם גדול מאוד, עד שנפל נבוכדנצר ואמר "ברוך א – לה" {דניאל ג, כח}, "וכל דירי ארעא כלה חשיבין" {שם ד, לב}. ואמר זה ברגשות ובדביקות עצומה ובהתפשטות הגשמי ובהכנעה, עד כי אמרו חז"ל כי רצה לגנות ספר תהלים⁶ – שהדביקות חזקה אצלו למאוד – ובא מלאך וסטרו על פיו. הענין שנתעורר כוח תאווני ובלבל את שכלו והאביד התפעלותו ורגשתו הגדולה לאלוקים, וכמו שאמרו מלאך הממונה על התאוה במדרש רבה פרשת וישב על פסוק "ויט אליה" {בראשית מ, טז}. וכן אמרו ב'חלק' {סנהדרין צג, א}: בשעה שיצאו חנניה מישאל ועזריה באו כל אומות העולם וטפחו על פניהם של ישראל, אמרו יש לכם א – לקי כזה {ואתם משתחיים לצלם}?! והיו יראים כל העולם מהשי"ת יראת הרוממות על טובו וחסדו ויכולתו לשדד הטבע. אבל בנדב ואביהווא היה נקדש במכובדי, והיה יראת העונש שחלו כל ישראל מפני השם לעבור על מצותו, דאף לבני פלטיין דיליה לא נסיב אפין, כל שכן לאחרני, ולכן **טוב שם משמן טוב**.

פירוש הדבר, שמחנניה מישאל ועזריה יצאה יראת הרוממות – כולם אמרו: "אין כמו הקב"ה!". ומנדב ואביהווא יצאה יראת העונש – כולם התחילו לפחד מהקב"ה – אם שני האנשים הגדולים הללו, שהיו שקולים כנגד שבעים זקנים, הלכו לעולמם – נכנס בכולם פחד נורא!

רואים מכאן, שיראת הרוממות איננה מספיקה, אלא צריכים גם את יראת העונש. וזה מה שאומר לנו שמעון הצדיק: **"הוּו כַּעֲבָדִים הַמִּשְׁמָשִׁין אֶת הָרֶב שְׁלֹא עַל מִנַּת לְקַבֵּל פָּרֶס וְיֵהי מוֹרָא שְׁמַיִם עֲלֵיכֶם"** – אי אפשר לעבוד רק מאהבה. העובד מאהבה יכול גם לחטוא. לעומתו, העובד מיראה לא יבוא לידי חטא ולכן צריכים את שניהם – גם אהבה וגם יראה!

⁶ סנהדרין {לב, ב}: תנו רבנן: בשעה שהפיל נבוכדנצר הרשע את חנניה מישאל ועזריה לכבשן האש, אמר לו הקב"ה ליחזקאל, לך והחייה מתים בבקעת דורא. כיון שהחייה אותן, באו עצמאות וטפחו לו לאותו רשע על פניו {שבזמנם היו משתמשים בעצמות של בני אדם בתור סכו"ם}, אמר: מה טיבן של אלו? אמרו לו: חבריהן של אלו מחיה מתים בבקעת דורא. פתח ואמר: "אתוהי כמה רברבין ותמהוהי כמה תקיפין מלכותיה מלכות עולם ושלטניה עם דר ודר וגו' {דניאל ג, לג}. א"ר יצחק, יוצק זהב רותח לתוך פיו של אותו רשע, שאילמלא בא מלאך וסטרו על פיו, ביקש לגנות כל שירות ותשיבחות שאמר דוד בספר תהילים {שהיה מסדר שבחות נאות יותר מדוד, ואילו אמרן, הקב"ה היה נוטה אחריהן יותר מאחרי השירות שעשה דוד – רש"י}.

אומר לנו התורה כהנים, שבאו נדב ואביהווא "והוסיפו אהבה על אהבתם"; ואעפ"י שידעו שימותו, לא נמנעו מלקרוב וכו' {אוה"ח הקדוש}; אומר הקב"ה לכהן הגדול ביום הכיפורים: "תדע לך שאתה מלאך, ולמרות שאני נכנס ויוצא איתך, הישמר לך שלא תקרב אלי יותר מדי!"

לאחר ההקדמה הזאת, נוכל להיכנס לנושא המרכזי שבו הייתי רוצה לעסוק היום:

ביום הכיפורים, מתוודה הכהן הגדול ג' פעמים; בפעם הראשונה, כמ"ש {ויקרא טז, ג} **בְּזֹאת יָבֵא אֹהֲרֵן אֶל הַקֹּדֶשׁ בֶּפֶר בֶּן בֶּקֶר לְחֻטָּאת וְגו'** – על הפר הזה מתוודה הכהן, ואומר: **"אָנָּה ה', חֲטָאתִי עֲוִיתִי פִשְׁעֵתִי לִפְנֶיךָ, אָנִי וּבֵיתִי; אָנָּה ה', כֹּפֶר נָא לְחֻטָּאִים וְלַעֲוֹנוֹת וּלְפִשְׁעִים, שְׁחַטָּאתִי וְשַׁעֲוִיתִי וְשִׁפְשַׁעֲתִי לִפְנֶיךָ, אָנִי וּבֵיתִי: כִּכְתוּב בְּתוֹרַת מֹשֶׁה עֲבָדֶךָ "כִּי-בְיוֹם הַזֶּה יִכְפֹּר עֲלֵיכֶם, לְטָהֵר אֶתְכֶם: מִכָּל, חַטָּאתֵיכֶם, לִפְנֵי ה' תִּטְהָרוּ. וְהַכֹּהֲנִים וְהָעָם הָעוֹמְדִים בְּעֶזְרָה, כִּשְׁהֵיוּ שׁוֹמְעִים שֵׁם הַמִּפְרָשׁ שֶׁהוּא יוֹצֵא מִפִּי כֹהֵן גָּדוֹל, הֵיוּ כּוֹרְעִים וּמִשְׁתַּחֲוִים וְנוֹפְלִים עַל פְּנֵיהֶם, וְאוֹמְרִים, בְּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד."**

לאחר שהכהן מתוודה על הפר שלו, הוא ניגש לשעירים ומטיל גורלות: גורל א' להשם וגורל א' לעזאזל. לאחר מכן הוא חוזר לפר שלו, ומתוודה עליו פעם נוספת: **"אָנָּה הָשֵׁם, עֲוִיתִי פִשְׁעֵתִי חֲטָאתִי לִפְנֶיךָ אָנִי וּבֵיתִי וּבְנֵי אֹהֲרֵן עִם קְדוֹשֶׁיךָ"** – כאן יש לו חידוש, הוא מתוודה על כל הכהנים.

נשאלת השאלה – למה שלא יאמר את זה כבר בוידוי הראשון?

אומרים חז"ל {מסכת שבעות}, שאי אפשר לבוא ולכפר על הכהנים אם אתה בעצמך עדיין לא התכפרת; ראשית אתה צריך כפרה לעצמך, ורק לאחר מכן תוכל לכפר על העם⁸.

כותב הרד"ק⁹ – **ונשלמה פרים שפתינו**. במקום פרים נשלמה לפניך וידי שפתינו כי אתה רוצה בדברי תשובה יותר, כי אין הקרבנות מועילות בלא ידי העון כי בכלם נאמר והתודה אשר חטא, ובשעיר המשתלח לא היה אלא וידי דברים, כי לא היה קרב ממנו דבר על גבי המזבח אלא הוידוי כמו שנאמר והתודה עליו את כל עונות בני ישראל וגומר.

כותב הרמב"ם {הלכות תשובה פ"א ה"א} – **כִּיצַד מִתְוַדֵּין. אֹמֵר אָנָּה הָשֵׁם חֲטָאתִי עֲוִיתִי פִשְׁעֵתִי לִפְנֶיךָ וְעִשִּׂיתִי כָךְ וְכָךְ וְהִרִי נַחֲמֵתִי וּבִשְׁתִּי בְּמַעֲשֵׁי וְלְעוֹלָם אֵינִי חוֹזֵר לְדַבֵּר**

⁷ יומא פ"ו מ"ב.

⁸ **ברוך שאמר:** מכאן לומד היעב"ץ, שמי שרגיל לעשות כפרות עם תרגולות, עליו קודם לעשות לעצמו ורק אחר כך לבני ביתו.

⁹ בספר הושע על הפס' {יד, ג} **קָחוּ עִמָּכֶם דְּבָרִים וְשׁוּבוּ אֵל ה'** **אִמְרוּ אֵלֵינוּ כֹּל תִּשָּׂא עֵוֹן וְקַח טוֹב וְנִשְׁלָמָה פְּרִים שְׁפָתֵינוּ.**

ושעיר המשתלח שאינו קרב, לכן אינו עולה בחשבון. ומפרט את ל"ב השעירים: שנים עשר שעירים לשנים עשר חדשי שנה. שמונה בחג הסוכות, שבעה בפסח. שנים בעצרת. אחד בגלל היום ואחד בגלל הלחם. אחד בראש השנה ואחד ביום הכיפורים. כיון ששמע משה כן כאשר משה שמע שכל ל"ב השעירים באים לכפר על כפרה אחת, על טומאת מקדש וקדשיו אמר, מעתה מי שבאת לידו ספק עבירה האם צריך להביא כל קרבנות הללו? רבי תנחומא בשם ריש לקיש אומר בשעה שאמר לו הקב"ה למשה בשעיר המשתלח והתודה עליו וגו' וזאת היתה תשובתו של הקב"ה למשה שלא יצטרכו להביא כל הל"ב שעירים, כי קרבן זה, השעיר המשתלח יכפר עליהם על כל מי שיש ספק עבירה בידו ואינו בר קרבן, כגון זה שלא ידע אם חייב קרבן חטאת ותחיל ואמר מזמור לתודה, על שם והתודה עליו תודה לשון וידוי. ומזמור זה הוא אחד מי"א מזמורי תהילים שאמר משה רבינו ע"ה.

כותב העץ יוסף {בביאורו על ספר אוצר התפילות} – ואתה צדיק על כל הבא עלינו. צריך לאמרו בכוונה ובהכנעה גדולה ובפסיקתא א"ל הקב"ה למלאכי השרת: בואו ואודיע אתכם צדקתם של בני שאני טענתי בעולם הזה כמה פעמים צרות ויסורין הבאות עליהם בכל דור ודור ובכל שעה ושעה ולא בעטו בהם שקוראים עצמם רשעים וקוראין אותי צדיק והם אומרים בלשון הזה, אבל "חטאנו עוינו וכו'" ... ואתה צדיק על כל הבא עלינו ...

מהדברים האלה, הייתי רוצה להגיע לנק' המרכזית:

אם היו מבקשים מאיתנו לתת 'תואר' לפס' הזה, לדעתי התואר המתאים ביותר היה 'צידוק הדין'; כמו של"ע בנאדם אבל, הוא מברך 'ברוך דיין האמת' – הוא מצדיק עליו את הדין; גם כאן 'כי אמת עשית ואנחנו הרשענו' – "אם עשית לי משהו, זה באמת מגיע לי!"

בואו נחזור שתי פרשיות אחורה:

כשמתו נדב ואביהוא, חוזר משה רבינו ומבשר לאהרן את הבשורה: "נדב ואביהוא מתו";

אומרים חז"ל {ויקרא רבה, פרשה יב, אות ב} – אָמַר מֹשֶׁה לְאַהֲרֹן, אַחִי, בְּסִינִי נֶאֱמַר לִי שְׂאֵנִי עֲתִיד לְקַדֵּשׁ אֶת הַבַּיִת הַזֶּה, וּבְאֶדָם גָּדוֹל אֲנִי מְקַדְּשׁוֹ, וְהֵייתִי סָבוֹר שְׂמָא אוֹ בִּי אוֹ בְּךָ הַבַּיִת הַזֶּה מִתְקַדֵּשׁ, וְעַכְשָׁיו שְׂבִי בְּיָד גְּדוֹלִים מִמֶּנִּי וּמִמֶּךָ. כִּיּוֹן שֶׁשָּׁמַע אַהֲרֹן שֶׁבָּנָיו יִרְאִי שָׁמַיִם הֵן, שֶׁתֵּק וְקָבַל שָׂכָר עַל שֶׁתִּיקָתוֹ, וּמִנֵּין שֶׁשֶּׁתֵּק, שֶׁנֶּאֱמַר {ויקרא י, ג}: וַיֵּדָם אַהֲרֹן.

נשאלת השאלה – מה פירוש "וידם אהרן" – מה הוא בדיוק עשה: צחק? בכה?

אומר הרשב"ם – מאבילותו ולא בכה ולא התאבל ...

זה. וזהו עקרו של ודוי. וכל המרבה להתודות ומאריך בענין זה הרי זה משבח.

מוסיף הרמב"ם {הלכות תשובה פ"ב ה"ז} – יום הכפורים הוא זמן תשובה לכל ליחיד ולרבים והוא קץ מחילה וסליחה לישראל. לפיכך חייבים הכל לעשות תשובה ולהתודות ביום הכפורים. ומצות ודוי יום הכפורים שיתחיל מערב היום קדם שיאכל שְׂמָא יִחַנֵּק בְּסַעֲדָה קֶדָם שִׁיתוּדָה. ואף על פי שהתודה קדם שיאכל חוזר ומתודה בלילי יום הכפורים ערבית וחוזר ומתודה בשחרית ובמוסף ובמנחה ובנעילה. והיכן מתודה.

ביום הכיפורים יש לנו עשרה וידויים; בתפילת הלחש בערבית, בפיוטים בערבית, בשחרית – בתפילת הלחש ובחזרה, במוסף – בתפילת הלחש ובחזרה, במנחה ובנעילה.

נשאלת השאלה – ולמה דוקא עשרה וידויים ?

כותבים המפרשים – כנגד עשר פעמים שבהם מזכיר הכהן הגדול את השם המפורש ביום הכיפורים.

יש אומרים – כנגד עשרה ניסיונות שנתנסה אברהם אבינו. והיות שאנו רוצים לעורר את הזכויות של אברהם אבינו, לכן מזכירים את השם עשר פעמים.

אומר המהרי"ל – כנגד עשר פעמים שבהם מקדש הכהן הגדול את ידיו ורגליו.

סדר הוידוי בנוי לפי סדר האלפא ביתא – ולמה ?

אומר הבן איש חי – משום שתפילה המסודרת בסדר הזה, מקובלת היא ביותר. היות וכל העולם נברא בשביל כ"ב אותיות התורה.

יש אומרים – היות ומגילת איכה בנויה עפ"י סדר הא' – ב', והיות וכאשר בנאדם חוטא, הוא פוגם בכ"ב אותיות התורה וגורם לחרבן הבית, לכן זה נאמר עפ"י סדר הא' – ב'.

עד כאן, אין שום חידוש. אבל בסיום סדר הוידוי אנחנו אומרים שני פסוקים: פס' א' {בחלקו} בנוי על פס' מספר איוב – "סרנו ממצוותיך וממשפטיך הטובים ולא שוה לנו" – ובספר איוב כתיב {לג, כז} חֲטָאתִי וְיִשְׁרַעְוִיתִי וְלֹא שָׁוִה לִּי; הפס' השני, כל כולו מספר נחמיה {ט, לג} וְאַתָּה צָדִיק עַל כָּל הַבָּא עֲלֵינוּ כִּי אָמַת עֲשִׂיתָ וְאַנְחֵנוּ הִרְשַׁעְנוּ.

אומר הירושלמי {מסכת שבועות פ"א ה"ה} – וכן היה רבי שמעון אומר בתוספתא פרק א': שלשים ושנים שעירים קריבין על הציבור בכל שנה, שלשים ואחד בחוץ על המזבח החיצוני – הוא מזבח העולה ונאכלין לכהנים בכל קרבן חטאת ואחד בפנים ואינו נאכל ביחד ל"ב. בנוסף לאלה יש עוד

את הכתוב בו, התעלף וכרע תחתיו ורק בקושי השיבו את רוחו.

לאחר מספר ימים הלך רבי יוסף דב לבקר את אותו סוחר בביתו. שאל אותו האיש: מהי אם כן כוונת חז"ל? השיבו רבי יוסף דב בדרך צחות: חייב אדם – האדם נשאר חייב תמיד בקיום דבר זה¹², כי אמנם אין זו מילתא זוטרתא לקבל בשמחה את רעתו ...

מהדברים האלה, הייתי רוצה לעמוד על דברי חז"ל בפרשת שמיני – דברים תמוהים מאוד:

אומרים חז"ל לילקוט שמעוני [בשם התורה כהנים], שמיני, רמז תקכ"ה – היה אהרן עומד ותוהא ואומר: אוי לי כך עבירה בידי וביד בני שכך הגעתי. נכנס משה אצלו והיה מפיס, אמר לו: אהרן אחי, מסיני נאמר לי עתיד אני לקדש את הבית הזה באדם גדול אני מקדשו, והייתי אומר או בי או בך הבית מתקדש עכשיו נמצאו בניך גדולים ממני וממך שבהן הבית נתקדש. כיון ששמע אהרן, צדק עליו את הדין ושתק, שנאמר {ויקרא י, ג} וידום אהרן. ולמודין הם הצדיקים שמצדיקים עליהם את הדין; אברהם צדק עליו את הדין שנאמר {בראשית יח, כו} ואנכי עפר ואפר, יעקב צדק עליו את הדין שנאמר {שם לב, יא} קטנתי מכל החסדים ומכל האמת, דוד צדק עליו את הדין שנאמר {תהילים לח, ו} הבאישו נמקו חבורתי מפני אולתי.

נשאלת השאלה – מה שייך "ואנכי עפר ואפר" לצידוק הדין !?

אומר המלבי"ם – ומ"ש שלמודים צדיקים להצדיק הדין ומביא מאברהם יעקב ודוד, כי יצדיקו דין שמים מג' פנים: א] בהשקף על שפלות האדם העובד וגדולת הבורא הנעבד, שלפי גדולתו ושפלות האדם בערכו צדקת האדם כתהו נחשב וז"ש אברהם 'ואנכי עפר ואפר'. ב] בהשקף על רוב הטוב שקבל מאת ה', שלפי רוב הטובה מתחייב בהודאה ועבודה יתירה ויתמעטו זכויותיו, וז"ש יעקב "קטנתי מכל החסדים וכו'". ג] בהשקף על החטאים עצמם שיעשה מצד מיעוט ידיעתו וסכלותו, וז"ש דוד "הבאישו נמקו חבורתי מפני אולתי. ומשלשה פנים אלה הצדיק עליו אהרן את הדין וידום מן הדבור.

אם ככה, חשב אהרן ואמר: "ריבונו של עולם, לא רק שהנני עפר ואפר לעומתך, ולא רק שעשית עמדי טובות הרבה – יש בידי חטאים – אז עדיף שאשב בשקט!"

¹² **ברוך שאמר:** שעדיין לא הגיע לדרגה לברך על הבשורה 'הקשה' בשמחה – באמת!

כותב הספורנו – וידום אהרן. שהתנחם בקידוש ה' שנקדש במוטם¹⁰.

אומר בעל הטורים – וידום. ב' וידום אהרן וידום השמש רמז למה שאמרו מאורות לוקין על אב בית דין שמת ובני אהרן היו אב ב"ד.

כותב הבאר משה מאז'רוב {פרשת שמיני} – ונפלא בזה לבאר את המסורה "וידום אהרן" ואידך {יהושע י, יג} וידום השמש, כי כשם שהשמש עמדה ללא פעולה ממש, כך גם אהרן היה דומם אפילו בלבו מבלי להרהר אחר השי"ת.

אומר החפץ חיים – וידם אהרן. מדרגתו של אהרן בשעה זו היתה שהיה בבחינת "דומם" – שלא היה ניכר בהבעת פניו שום שמץ של אבילות.

לכאורה, לא מובן [ושאף א' לא יתנסה בזה] איך בנאדם מסוגל להיות דומם כאשר שני בניו מתים. ועוד יותר לא מובן מה שכותב בעל צרור המור שהיה אהרן בשמחה! – ומאפה הראיה שהוא היה בשמחה?! כי מיד לאחר שמתו בניו, נאמר לאהרן {ויקרא י, ט} וְיִן וְשָׂכָר אֶל תִּשֶׁת; ואם הקב"ה מדבר אל אהרן, סימן שהוא היה בשמחה, כי אין השכינה שרויה אלא מתוך שמחה!¹¹

בא הספר **שנים מקרא**, ומביא מעשה שהיה;

פעם אירע אסון לסוחר אחד מנכבדי העיר בריסק, רבי אברהם שמו, שנטרפו ספינותיו בים ורוב רכושו ירד לטמיון, וכשהגיעה הידיעה על כך לפקיד שניהל את עסקיו חשש לבשר לאדונו על האסון פן יבולע לו. הלך האיש לשאול את הרב דמרנא, רבי יוסף דב סולובייצ'יק, כדת מה לעשות. אמר לו רבי יוסף דב: הנח בידי את המברק ואל תאמר לו מאומה.

שלח הרב מבריסק לקרוא לרבי אברהם שיבוא אליו, וכשנכנס רבי אברהם לבית הרב, מצאו לומד ומתייגע במסכת ברכות פרק "הרואה". נתמלא סקרנות ושאל את הרב מבריסק מה יש להתייגע באגדתא. השיבו רבי יוסף דב: תמהני, איך חייבו חז"ל {ברכות נד.} לברך על הרעה ממש כשם שמברכין על הטובה, ולא עוד אלא בשמחה. התלהב רבי אברהם ואמר: בשביל המאמין שהכל משמים, וכל מאי דעביד רחמנא לטב עביד, אין זו רבותא. כשראהו רבי יוסף דב בהתלהבותו, קם והושיט לו את המברק. כשראה הסוחר

¹⁰ **ברוך שאמר:** היות ואמר לו משה רבינו שיצא ממוטם קידוש שם שמים גדול, הוא התנחם בזה ולא דיבר.

¹¹ **ברוך שאמר:** מתו לו שני בנים, ולא תגיד שהוא יושב דומם ולא עושה כלום – יותר מזה, הוא היה גם בשמחה; יאמר האומר: "תשמע, הוא היה בטראומה מהבשורה!" – ישנם אנשים שרח"ל, כשמודיעים להם על אסון, אז במקום לבכות הם צוחקים, שהצחוק זה בעצם ביטוי לבכי.

מכאן הייתי רוצה לגשת למהלך שמצאתי בספר שנקרא
אסופת מערכות – שיחות שנכתבו ע"י תלמידיו של הרב
חיים יעקב גולדויכט זצ"ל:

אומר הספר אסופת מערכות – והמעמד בו נאמרו דיבורים
מופלאים אלו¹³, אף הוא אין לו לכאורה צד של שייכות,
לביטויים של צידוק הדין. שאמנם היה יעקב נתון אותה שעה
במצור המצוקה, מפני עשיו אחיו המרדף אחריו וארבע מאות
איש עמו והיה חושש לעצמו מאוד – "פן יבוא והכני אם על
בנים". ברם כלום מצווה אדם להצדיק עליו את הדין, בטרם
פגעה זו בו? הכי שייך מעשה של "צידוק הדין", בעוד אדם
צופה – מייחל לישועת ה'?

ואברהם, הן לא היה מרודף אותה שעה. אלא היה עומד
בתפילה נרעשת על אנשי סדום: "...אולי יש חמישים צדיקים
בתוך העיר האף תספה ולא תישא למקום" {שם יח, כד}.
וכאשר נענה בשלילה, כי אין שם מספר ראוי של צדיקים
שהיו זכאים לפרוש אברותיהם, להסך ולהגן על המקום.
ונעתד מעתה, לחפש להם לאנשי סדום עילה שלפנים
משורת הדין, שתהא מגנת עליהם – הקדים דברי התנצלות
אלו: "הנה נא הואלתי לדבר אל ה' ואנכי עפר ואפר. אולי
יחסרון חמשים הצדיקים חמשה וגו'". והרינו עומדים
מתמיהים, מה מקום יש כאן, להצדקת דין שמים?

נביא שתי גמרות, לנסות ולהבין מהו באמת 'צידוק הדין':

מספרת הגמרא {מסכת עבודה זרה יז, ב-יח, א-ב} – ת"ר שנו
רבותינו בברייתא: כשנתפסו רבי אלעזר בן פרטא ורבי
חנינא בן תרדיון בידי הרומאים, א"ל ר' אלעזר בן פרטא
לרבי חנינא בן תרדיון: אשריך שנתפסת על דבר אחד
בלבד שבו מאשימים אותך. אוי לי שנתפסתי על חמשה
דברים שמאשימים אותי בהם! א"ל רבי חנינא: אדרבא!
אשריך שנתפסת על חמשה דברים ואף על פי כן אתה ניצול
ממיתה. אוי לי שנתפסתי על דבר אחד בלבד ואף על פי כן
איני ניצול ממיתה. רבי חנינא מסביר את דבריו: שאת עסקת
בתורה ובגמילות חסדים ואני לא עסקתי אלא בתורה
[בלבד] ... הגמרא מתארת את משפטו והמתנתו של רבי חנינא בן
תרדיון: אתיוהו {הביאו הרומאים} לרבי חנינא בן תרדיון
למשפט ואמרו ליה: אמאי קא עסקת באורייתא – מדוע עסקת
בתורה שאסרנו בעונש מיתה? אמר להו {להם} בלשון הפס'
{דברים ד, ה}: "עשיתי את חובתי כאשר צוני ה' אלהי". מיד
גזרו עליו השופטים לשריפה, ועל אשתו להריגה ועל בתו
לישב בקובה {באוהל} של זונות. הגמרא מבארת מדוע הגיע
לכל אחד מהם העונש שנגזר עליו: עליו {על רבי חנינא} גזרו
לשריפה לפי שהיה הוגה {מבטא} את השם המפורש
באותיותיו. שואלת הגמרא: והיכי עביד הכי ואיך עשה רבי
חנינא בן תרדיון כך? והתנן והרי שנינו במשנה {סנהדרין ז, א}: אלו

¹³ של צידוק הדין ע"י האבות.

הם האנשים שאין להם חלק לעולם הבא: האומר אין תורה
מן השמים שכוfer בכך שהתורה ניתנה למשה ככתבה מפי
הקב"ה, וכן מי שאומר אין לתחיית המתים מקור מן התורה
וכו'; אבא שאול אומר: אף ההוגה את השם המפורש
באותיותיו. כיצד יתכן איפוא, שצדיק כרבי חנינא בן תרדיון עבר
על איסור חמור כזה? מיישבת הגמרא: כדי להתלמד עבד {עשה}
כן, ומעיקר הדין מותר להגות את השם למטרה זו. כדתינא
בברייתא: {דברים יח-ט} לגבי מעשי כישוף, אומר הכתוב לא
תלמד לעשות כתועבת הגוים ההם". משמע מכאן: רק כדי
"לעשות" כמעשיהם אי אתה למד, אבל אתה למד, היינו, שמותר
לך ללמוד כדי להבין את עניני המעשים ההם כמה הם מקולקלים,
ולהורות לבניך ולתלמידך שכך וכך אסור לעשות, ושמעשים אלו
הם חוקות הגוים. וזאת היתה כוונתו של רבי חנינא בהגיתו את
השם באותיותיו. שואלת הגמרא: אלא אם באמת מותר להגות את
השם כדי להתלמד – כמו שהגמרא הוכיחה מהברייתא, מאי
טעמא אענש מהו הטעם שרבי חנינא נענש על כך ונגזרה עליו
מיתה? הרי לא עבר על שום איסור! עונה הגמרא: משום שהיה
הוגה את השם בפרהסיא {דהוי}. ועל אשתו של רבי חנינא
גזרו הרומאים את דינה להריגה בחרב. משום דלא מיחה ביה
משום שלא מיחתה בבעלה על שהוא הוגה את השם בפרהסיא.
מכאן אמרו: כל מי שיש בידו למחות ואינו מוחה נענש
עליו. ועל בתו של רבי חנינא גזרו הרומאים לישב בקובה
{באהל} של זונות משום דאמר ר' יוחנן: פעם אחת היתה
בתו של רבי חנינא מהלכת לפני גדולי רומי. אמרו זה לזה:
כמה נאות פסיעותיה של ריבה {נערה} זו! כששמעה את
דבריהם, מיד דקדקה בפסיעותיה שהיו נאות עוד יותר. והיינו
דאמר ר' שמעון בן לקיש: מאי דכתיב {תהילים מט-ו} עון
עקבי יסבני? הכוונה היא שעונות שאדם דש בעקביו בעולם
הזה כגון דקדוק בפסיעות, מסובין לו מסובבים אותו לעתיד
לבוא ביום הדין. מספרת הגמרא מה אמרו רבי חנינא ואשתו ובתו
על גזר דינם: בשעה שיצאו שלשתן מבית המשפט, צדקו
עליהם את הדין. הוא {רבי חנינא} אמר את הכתוב {דברים
לב-ד} הצור תמים פעלו {וגו'} כי כל דרכיו משפט". ואשתו
אמרה את חלקו השני של הפסוק: {דברים לב-ד} אל אמונה
ואין עול צדיק וישר הוא". בתו אמרה את הפסוק {ירמיה לב-ט}
גדול העצה ורב העלילה אשר עיניך פקוחות על כל דרכי
וגו' בני אדם לתת לאיש כדרכיו וכפרי מעליו. אמר רבי: {כמה}
גדולים צדיקים הללו! שנזדמנו להן שלש מקראות של
צדוק הדין בדיוק בשעת צדוק הדין היינו, בשעה הראויה
להצדיק את הדין שנגזר עליהם!

גמרא נוספת;

אומרת הגמרא {מסכת תענית כב, א-ב} – ת"ר: בקשר לחרב
שאמרו במשנה שמתריעים עליה בכל מקום, אינו צריך לומר
שמתריעים על חרב שאינו של שלום, דהיינו חרב של אויב הבא
להילחם; אלא אפילו חרב של שלום דהיינו צבא העובר דרך
גבול מלכות אחת כדי להילחם במלכות אחרת, גם כן מתריעים

מתייעץ בירמיהו, היה מסביר לו הנביא דבר זה ומונע ממנו לצאת למלחמה. נמצא שכשלונו של יאשיהו בא כתוצאה ממה שלא התייעץ בנביא. מתארת כעת הגמרא את רגעי האחרונים: **כי הוה נִיחָא נפשיה בשעה שעמד יאשיהו למות, חָזָא ירמיהו שפוטתיה דְקָא מֶרְחֶשֶׁן** ראה ירמיהו ששפתיו דובבות. **אמר ירמיהו: שמא ח"ו מילתא דלא מְהֻנָּא אמר אגב צעריה** דבר שאינו הגון אומר יאשיהו מתוך צערו? כלומר, שמא מתוך יסוריו הוא קורא תגר על מדותיו של הקב"ה? **גְּחִין וּשְׁמַעִיה דְקָא מצדיק עליה דינא אֲנַפְשִׁיה** התכופף אליו ירמיהו ושמע אותו מצדיק עליו את הדין שנגזר עליו מן השמים, וכך **אמר יאשיהו {איכה א-יח} צדיק הוא ה' כי פיהו מריתי** שלא נועצתי בירמיהו נביאו של ה'. כששמע זאת ירמיהו, **פתח עליה ההיא שעתא** פתח והספיד עליו באותה שעה בפסוק **{איכה ד-כ} רוח אפינו משיח ה'.**

לפני שניגש ליסוד שמביא הרב גולדויכט, הייתי רוצה להקדים הקדמה קצרה:

אדם מתחתן ב"ה בגיל 21, השווער שלו קונה לו דירת ארבעה חדרים וכעבור שנתיים נולד לזוג המאושר בן זכר. כעבור שנה נולד בן נוסף, לאחר מכן נולדות שתי בנות – ב"ה כולם בריאים ושלמים. לאחר שנתיים שהאבא ישב ולמד בכולל, הוא החליט לצאת לעבוד, ומוצא בס"ד עבודה עם משכורת של 8000 ₪ נטו +רכב צמוד כולל דלק; בכל בוקר הוא קם ברבע לחמש – בחמש ורבע הוא כבר בדף היומי, לאחר מכן שחרית עד שעה שבע ורבע, לאחר מכן הולך לאכול משהו קטן ומשם לעבודה; הוא מסיים לעבוד בשעה ארבע וחצי – מגיע הביתה – אוכל משהו קטן והולך לנח. בשעה שמונה יש לו שיעור בדף היומי עד שעה תשע. מתשע יש לו שיעור בפרשת השבוע עם פירוש הרמב"ן + שיעור בהלכה – בשעה עשר הוא מגיע הביתה.

תראו את הבנאדם הזה – 3 שעות של לימוד תורה ביום, שחרית מנחה וערבית ועבודה מסודרת וכו'; ככה זה חוזר על עצמו שנה אחר שנה. והבוס מרוצה ממנו ומעלה לו את השכר ומשפר לו את התנאים וכו' – הכל עובד מצוין בן פורת יוסף! 😊

יום אחד, השעון הפסיק 'לדפוק' כמו שצריך; או שהיחסים עם אשתו כבר לא כמו שהיו פעם, או שהבוס בעבודה הודיע על צמצומים, או שפתאום הוא מגיע להיום הורים בבית הספר והמלמד קולט אותו – "טוב שהגעת, אני צריך אותך – אל תלך הביתה! היום יש לנו כמה שעות טובות לדבר!" 😊

הבחורצ"ק הזה חוזר הביתה ואומר: "ריבונו של עולם, אני יכול לשאול אותך שאלה?! 17 שנה הכל עבד בסדר! – מה קרה 'התלבשת' עליי, חסרים לך אנשים אחרים – תראה את השכן ממולי; אם תצלצל אליו בשמונה בבוקר – תמצא אותו עדיין ישן במיטה! ואני לא מדבר אם הוא הולך להתפלל או

עליה, מפני שאף 'חרב של שלום' עלולה ליהפך ל'חרב של מלחמה' ע"י שרגילים אנשי צבא לגרום נזק לסביבתם ובאים לידי קטטה עם תושבי המקום. **שאין לך חרב של שלום יותר מזו של פרעה נכה** מלך מצרים שלא בא להילחם עם ישראל, אלא רק לעבור דרך ארץ ישראל כדי להילחם עם אשור, **ואעפ"כ נכשל בה המלך יאשיהו**, כשביקש לעצור את מעבר פרעה נכה עם הצבא המצרי וטעה בה טעות שעלתה לו בחייו, **שנאמר** בענין השלוחים ששלח פרעה נכה אל יאשיהו בעלותו להילחם בממלכת אשור על יד העיר כרכמש שעל נהר פרת, צפונה לארץ ישראל **{דברי הימים ב לה-כא} וישלח אליו מלאכים לאמר: מה לי ולך מלך יהודה לא עליך אתה היום** [אני עולה למלחמה, שאינך האויב שלי] **כי [אם] אל בית מלחמתי** [שמחוץ לגבולות ארצך אני עולה]. **ואלהים אמר לבהלני** (לזרזני); **חדל לך מאלהים אשר עמי ואל ישחיתך**. הרי שלא התכוון פרעה נכה להילחם בארץ יהודה, אלא לעבור שם בשלום על מנת להגיע לאויב שלו מצפון. ובכל זאת, ביקש יאשיהו מלך יהודה לעצור אותו, וסופו שנהרג באותה מלחמה. הגמרא מפסיקה את דברי הברייתא לפרש ביטוי מסוים של פרעה נכה שבפסוק: **מאי מה כוונת הביטוי 'אלהים אשר עמי'** שנקט פרעה נכה? **אמר רב יהודה אמר רב: זו ע"ז שלו**. וכששמע יאשיהו דברים אלה, **אמר: הואיל וקא בטח בע"ז, יכילנא ליה** מאחר שבטח פרעה נכה בעבודה זרה שלו, ודאי שאצליח להתגבר עליו. המשך הברייתא המסתיימת עם פס' **{שם כג}** המתאר מה עלתה ב'חרב של שלום' של פרעה נכה: **{דברי הימים ב לה-כג} ויורו היורים למלך יאשיהו ויאמר המלך לעבדיו העבירוני** [מכאן] **כי הַחֲלִיתִי מָאֵד; {כד} וַיַּעֲבִירֵהוּ עֲבָדָיו מִן הַמֶּרְכָבָה וַיַּרְפִּיבֵהוּ עַל רֶכֶב הַמִּשְׁנָה אֲשֶׁר לוֹ וַיִּלְכְּהוּ וַיִּרְשְׁלֻם וַיָּמָת וַיַּקְבְּרֻהוּ בְּקִבְרוֹת אֲבֹתָיו וְכָל יְהוּדָה וַיִּרְשְׁלֻם מִתְּאֲבָלִים עַל יָאִשִּׁיָּהוּ**. הרי שאף שלא ביקש פרעה נכה להילחם בישראל, בסופו של דבר נהרג מלך יהודה במלחמה איתו. **מאי כי הַחֲלִיתִי מָאֵד? אמר רב יהודה אמר רב: מלמד שעשו כל גופו חלול ככברה** מרוב נקבי החיים שירו בו. **אמר ר' שמואל בר נחמני אמר רבי (יוחנן): מפני מה נענש יאשיהו? מפני שהיה לו לימלך** (להתייעץ) **בירמיהו הנביא** אם לצאת למלחמה נגד פרעה נכה או לא, **ולא נמלך בו**. **מאי דרש איזה פס' דרש יאשיהו**, שהדרשה נראתה לו כ"כ פשוטה עד שהחליט לצאת למלחמה עד דעת עצמו? נאמר בברכות המובטחות לנו על קיום המצוות **{ויקרא כו-ו} וחרב לא תעבור בארצכם**. דרש יאשיהו: **מאי 'חרב'** באיזו חרב מדובר בפסוק? **אילימא** אם נאמר שמדובר ב**חרב שאינה של שלום**, אלא של צבא אויב הבא להילחם נגדנו, א"א לפרש כן, **והכתיב** שהרי כתוב בתחילת הפס' **"ונתתי שלום בארץ"**, הרי שכבר הובטחנו שלא תבוא עלינו חרב שאינה של שלום! **אלא**, בהכרח ההבטחה בסוף הפס' היא שלא תעבור אפילו חרב של שלום דרך ארצנו. ומכיון שסבר יאשיהו שדורו מקיים מצוות התורה עד שראויה הברכה להתקיים בהם, ביקש למנוע את פרעה נכה מלעבור עם צבאו דרך ארץ ישראל. **והוא אינו יודע שאין דורו דומה יפה** אלא שלא הבין יאשיהו שלא היה דורו ראוי בעיני ה' לזכות לקיום הבטחה זו, כי לא היו עושים רצונו של מקום באופן המספיק לזכותם בברכה זו. ואילו היה

פיצויים מהביטוח וככה מחתן את הילדים! 😊 - אם מגיע אז תן עונש, ואם לא מגיע, אז למה אתה מפחיד אותי???"

אומר הרב גולדויכט - אבל האמת היא - קובע ר' צדוק הכהן צצוק"ל - ש'כמעט תאונה', אות הוא לו לאדם מן השמים, ואמור לשמש לו התראה חמורה, לאיזה דין הוא ראוי ובמה היה עליו להיות נידון כפי ערך מעשיו. אלמלא חסדו ית', שחננו ופלטו מן הסכנה. ובדין הוא איפוא, שיהא מפשפש במעשיו כאילו אכן ארעתו התאונה, ויהא מתכין ומתקן עצמו, שב ומתודה ומצדיק עליו את הדין כאילו חל עליו בפועל ממש.

ומכאן, שמידת החסד האופפת את הניצול הזה, כפולה במתכונתה. החסד הרגיל שחופף כל בן תמותה משעת ביאתו לעולם. ומתווספת עליו החנינה שחננו הקב"ה בשעה הרת סכנה זו, משחננו קב"ה והצילו מדינא קשיא של התאונה שהיתה מעותדת לעדות עליו.

וכאשר עמד אברהם לפני ה' בהעתירו על אנשי סדום וקבע: "ואנכי עפר ואפר"¹⁴, לא היה זה דיבור של ענווה בעלמא. היה כאן ביטוי להכרה עמוקה זו, שהצביע עליה הכהן הגדול, שכך אמר אברהם לפני המקום: "אילו הרגני אמרפל - לא הייתי עפר? ואי שרפני נמרוד - לא הייתי אפר?" {בר"ר מט, יא}

כי כאמור, אדם העומד בתחינה לפני המקום ומעטיר לפניו, עליו לסיים ולהכיר מקום עמידתו. ואברהם אבינו אכן היה מודע למעמדו. מכיר היה בבירור, בתוקף חסדו ית' שאפפו כל ימיו והביאו עד הנה. ה'כמעט תאונה' שארעה לו עם נמרוד, וחזרה ועדתה עליו עם אמרפל וחבריו המלכים, עמדו חיות נגד עיניו. אין הוא חוכך לדעת, על מה נזרק לתוך הכבשן. אבל יודע הוא לבטח, שכבשנו של נמרוד, טבעו לשרוף עד כלה ואין הוא תוהה למה נזקק למלחמת המלכים, אבל ברי לו, שחרב לטושה שלהם אין דרכה ליסוג אחור. ואם הוא נזרק לסכנות איומות אלו, ויצא מהן בלא פגע, יודע הוא לבטח, שכל יום שהוא מהלך בארצות החיים, כל שעה ורגע שהוא מתקיים מני אז, אינם אלא חסד של מתנת חיים. רגעי חייו שממש ואילך, לא משלו הם, אלא משל הקב"ה.

וכאשר הוא עומד עכשיו להעטיר לפני המקום, שישפיע מחד חיים שלו על אנשי סדום, חש הוא מחויב ועומד תחילה להודות לו ית', על כל רגע מחייו שלו. על הזכייה העצומה שהעטירו הקב"ה, להיותו עומד משמש לפניו בשעה זו. שעה שכבר נגזרה עליו גזירת מיתה פעמיים, ולהפתעתו ניצול הימנה. כי רק ההכרה העמוקה, שעצם זכות העמידה לפניו ית' השתא, הינה חסד חסר שיעור ותיכלה, וכי

לא; כמה פעמים מצאתי אותו עם תפילין בסלון - יש לו תמונה של הכותל המערבי עם תשעה אנשים - הוא משלים להם מנין! 😊 - והוא ממשיך עם הרשימת שאלות...

נשאלת השאלה - לא מובן, על מה אתה בא בתלונות - הקב"ה חייב לך משהו?!

אומרים חז"ל (ויקרא רבה, פרשה כד, אות ב) - **אמר רבי יודן בן רבי פיליא הוא שאיב אומר (איוב א, כא): ה' נתן וה' לקח יהי שם ה' מברך, בין שנתן ברחמים נתן, בין שנטל ברחמים נטל, ולא עוד אלא שנתן לא נמלך בבריה ונטל נמלך בבית דין. אמר רבי אלעזר בכל מקום שאתה מוצא וה', הוא ובית דינו ...**

אם ככה, כשנתן לך ה' מתנה - הוא לא נתייעץ עם אף אחד, שמא איזה מלאך יקפוץ ויקטרג: "ריבוננו של עולם, אל תיתן לו!", אבל כשהוא לוקח מן האדם משהו - הוא מתייעץ עם בית דינו, אולי איזה מלאך יקפוץ ויסגיר עליו: "ריבוננו של עולם, למה אתה לוקח לו - הוא בחור טוב!"

אם ככה, למה בכל זאת האדם שואל תמיד 'למה' ??? - כדי להבין את זה, עלינו להיכנס לראש של אותו אדם:

אומר הבנאדם: "ריבוננו של עולם, כל מה שנתת לי - זה אך ורק שלי! - הבריות זה שלי, הכסף זה שלי, הילדים זה שלי, האישה היא שלי - אז למה לקחת לי את זה אם זה שלי???" - וכאן נמצאת הטעות של הבנאדם!

לעומת זאת, יש בנאדם שהחשיבה שלו היא קצת אחרת;

הולך בנאדם ברחוב, ומתחיל לחצות את הכביש. פתאום מגיעה משאית סמיטריילר שלא מבחינה בו, וברגע האחרון ממש, קולט אותו הנהג ומצליח לבלום! - הבנאדם בודק את עצמו שהכל במקום - רץ אליו נהג המשאית - כולו לבן כמו בטון - "הכל בסדר??? קרה לך משהו???"

"לא לא ... הכל בסדר ב"ה..."

"ב"ה", אומר הנהג, "אני בדיוק בשלילה על תנאי - זה מה שהיה חסר לי!" 😊

נשאלת השאלה - כמה זמן הבנאדם הזה יחשוב עוד על אותה משאית?

לפחות כמה שבועות...

יום א' הולך הבנאדם הזה ברחוב, ומתחיל לדבר עם הקב"ה: "ריבוננו של עולם, אני יכול לשאול אותך שאלה? אתה זוכר ששלחת לי משאית סמיטריילר לפני כמה שבועות? אני יכול לדעת למה הבהלת אותי? 😊! אם הגיע לי עונש - היית נותן לו שייכנס בי; הייתי יושב עם הגבס שבוע - שבועיים, מקבל שלשה חודשים חופש מהעבודה, הולך לעו"ד טוב - מוציא

¹⁴ **ברוך שאמר:** ויש לשאול, למה אמר אברהם דוקא 'עפר ואפר' ולא 'ג'וק ושבול' ? 😊

אם היה בא אליי שכן ומבקש ממני: "אתה יכול להשאיל לי מקדח?"

"בשמחה רבה!"

לאחר שבוע, אני דופק אצלו בדלת ומבקש בחזרה את המקדח – "סליחה, אפשר לקבל בבקשה את המקדח בחזרה?"

"כן..." – האם יעלה על הדעת, שהוא ישאל אותי לפשר הבקשה – "סליחה אדוני, מה פתאום אתה לוקח את המקדח בחזרה?!" – ודאי שלא.

אם ככה, מתי בנאדם מתלונן??? כשהדבר שייך לו, ולוקחים לו אותו! אבל אם הדבר לא שלו ונמצא אצלו רק בהשאלה – אז על מה יש לו להתלונן בכלל?!

שאלנו, איך יכול להיות אדם שלוקחים לו את הילדים, ובכל זאת הוא שותק ונמצא בשמחה?

אמרנו, בנאדם שמרגיש שהדבר שלו ולקחו לו אותו, מיד הוא מתחיל להתלונן. אבל בנאדם שיודע ששום דבר זה לא שלו – שאת הכל הוא קיבל כפיקדון – לא יתלונן אף פעם – "שום דבר זה לא שלי, אז על מה בדיוק אני אתלונן?!"

אומרים לנו חז"ל {תורת כהנים} – וידום אהרן. ולמודין הם הצדיקים שמצדיקים עליהם את הדין; אם אתה רוצה ללמוד, כיצד להגיע למצב שתצדיק עליך את הדין, בוא ותלמד מאברהם יעקב ודוד – תלמד כיצד הם חיו את החיים שלהם, ואז תבין כיצד להצדיק את הדין!

אם בנאדם יודע להגיד 'תודה רבה' שהוא קם בבוקר, אז למה שהוא יתלונן על הכאבי ראש שיש לו? – תגיד 'תודה רבה' שקמת בבוקר, הוא יכל גם לא להעיר אותך! – אז מה אם כואב לך הראש, זו הדרישה של בעל הבית – אתה שייך לו! וחוזי מהראש, יש לך עוד רמ"ז איברים – הם לא כואבים – תגיד 'תודה רבה'!!!

נשאלת השאלה – איך בכל זאת מגיעים לדרגה, להצדיק עליך את הדין?

אומרים חז"ל {שוחר טוב בתהילים, משלי, פרשה ל} – על הפס' אשת חיל מי ימצא. אמרו מעשה היה ברבי מאיר שהיה יושב בבית המדרש בשבת בשעת מנחה ודורש. מתו שני בניו. מה עשתה אמך? הניחה שניהם על המטה ופרשה סדין עליהם. במוצאי שבת בא רבי מאיר מבית המדרש, אמר לה: היכן שני בניי? אמרה לו: לבית המדרש הלכו הלכו ל'אבות ובנים' 😊 אמר לה: צפיתי בבית המדרש ולא ראיתי אותם. נתנה לו כוס של הבדלה לאחר שסיים את ההבדלה חזר ואמר: היכן שני בניי? אמרה לו: פעמים הלכו להם למקום פלוני ועכשיו הם באים. הקריבה לפניו לאכול,

עצם מציאות קיומו העכשווי, הינה הענקת חסרת פשר של הקב"ה, היא המגדירה בדקדוק את מקומו שלו לפני הקב"ה. והיא גם המנתבת מקום ויחס לבקשתו הנוכחית.

וכיוצא בזה, יעקב. הוא לא נזקק ל'כמעט תאונה'. גם בלעדי זה הוא יודע בבירור: "קטונתי מכל החסד ומכל האמת אשר עשית את עבדך!" אלא שדוקא משום שאין החסד שאפפו עד עתה מובן לו כלל ועיקר, הריהו מעיז פנים לבקש מאת המקום שהארת הפנים לא תסתלק ממנו, גם לנוכח עשו וארבע מאות איש שעמו.

"למודים צדיקים, שמצדיקין עליהם את הדין!"

אם אלה פני הדברים, נוכל להבין כעת יסוד נפלא בהבנת הענין:

בא בנאדם ומטיח דברים כלפי שמים – "למה אתה מעניש אותי??? למה זה מגיע לי??? – זה קורה, כאשר הוא מרגיש שהכול שייך לו, וכעת לוקחים ממנו. אבל אם בנאדם היה יודע ששום דבר זה לא שלו, ממילא הוא לא היה חושב שלוקחים ממנו.

בא אברהם אבינו ואומר: "ריבונו של עולם, לפני שאני בא לדבר איתך בכלל, אני רוצה לבקש ממך על אנשי סדום; אני רוצה להודות לך, על שנתת לי את האפשרות לדבר בכלל. הרי לפי התוכנית, כבר מזמן הייתי צריך להיות מתחת לאדמה – הייתי אמור להישרף על הכבשן! עצמם עמידתי על הרגליים זו זכות שניתנה לי על ידיך! – אני לא שווה את הזכות הזאת! איך אתה מרחם עלי כ"כ הרבה...?!" – למה אברהם אבינו אומר את הדברים בצורה הזאת???

כי אברהם אבינו ידע, ששום דבר לא מגיע לו! – עצם הקימה בבוקר, זה משום שהקב"ה מרחם עליך! זה שיש לך פרנסה, זה משום שהוא מרחם עליך! זה שיש לך ילדים, זה משום שהוא מרחם עליך! – אז תגיד 'תודה'!!! ולכן כשאדם מתעורר בבוקר ונכנס לבית הכנסת, הוא אומר: "ואני ברוב חסדך אבוא ביתך..." – זה חסד הבורא ית' שאתה זוכה בכלל להגיע לבית הכנסת!!!

אותו הדבר גם אצל יעקב אבינו שאמר: "קטונתי מכל החסדים" – "ריבונו של עולם, נתתי לי ארבע נשים ו"ב שבטים – כמה אתה מטיב איתי! אז קודם שאני מבקש ממך דבר, אני חייב לומר לך 'תודה רבה'!!! – אבל מי אני בכלל, שאדבר איתך?!"

באים חז"ל ומלמדים אותנו כאן, פשט חדש:

אילו בנאדם היה יודע, שכל מה שיש לו – בעצם אין לו, אז הוא כלל לא היה מתלונן;

אם ככה, איך חיים עם יסוד האמונה הזה ???

אומר לנו המלבי"ם – פשוט מאוד, בגדלות הבורא ובקטנות האדם; אם אתה מחדיר לראש שהקב"ה מטיב איתך כל הזמן, ואתה מחשב את העבירות שעשית לעומת מה שאתה מקבל ממנו, אז אתה מבין שכל כולו זה רחמים!

אם ככה, נוכל להבין:

שאלנו – למה נאמרה פרשת יום הכיפורים, מיד לאחר פטירת שני בני אהרן?

כמו שאהרן ישב בשקט, שנאמר {ויקרא י, ג} **וַיֵּדֶם אֶהָרֹן** וקיבל עליו את הדין באהבה, מתוך ידיעה שהכל זה מתוך רחמי הבורא ית', כך כל עבודת יום הכיפורים זה רחמים וחסדים של הבורא ית', שמוחל לנו על כל העוונות בזכות כל הווידויים הנאמרים ביום הזה – להודות לבורא על כל הטובות שעשה עמנו!

מאחר שבירך אמרה לו: רבי, שאלה אחת יש לי לשאול. אמר לה: אמרי. אמרה לו: קודם היום בא אדם אחד, ונתן לי פקדון. עכשיו בא – נחזיר לו או לאו? אמר לה: בתי, מי שיש לו פקדון אצלו אינו צריך להחזירו לרבו! אמרה לו: חוץ מדעתך, לא הייתי נותנה אותו. מה עשתה? תפשתו בידו והעלתה אותו לאותו החדר והקריבה אותו למטה ונטלה הסדין מעליהם, וראה שניהם מתיים, מונחים על המטה. התחיל בוכה ומאר: בני בני, רבי רבי – בני בדרך ארץ ורבי שהיו מאירין פני בתורתך. באותה שעה אמרה לו: רבי מאיר רבי, לא כך אמרת לי שאנו צריכין להחזיר הפקדון לרבו, כך {איוב א} ה' נתן וה' לקח. בדבר הזה הנחמתו ונחה דעתו ונתישבה, לכך נאמר 'אשת חיל מי ימצא'.

מה כתוב כאן?

על האדם לדעת, שכל מה שיש לו, זה הכל מאת הבורא יתברך – והכל זה פיקדון! הגוף שלנו זה פיקדון, הילדים זה פיקדון, הכסף זה פיקדון – הכל!

אם נלך בדרך האבות הקדושים שתמיד הצדיקו את הדין עליהם, יזכנו הקב"ה לראות כהנים בעבודתם ולוים בשירם ובזמרים במהרה בימינו אמן ואמן!!!

פרשת קדושים – כיצד להיות אדם קדוש – שנת תשע"ט.

פרשת קדושים פותחת בציווי: {יט, ב} **קְדוּשִׁים תִּהְיוּ כִּי קְדוֹשׁ אֲנִי**; התורה לא כותבת כיצד נעשים קדושים, והשאלה שנשאלת היא – למה?

פרשת השבוע שנקרא בע"ה בשבת זו, פרשיות אחרי מות – קדושים. הייתי רוצה להתמקד היום בשיעור דוקא בפסוק הראשון בפרשת קדושים ונעמיק בו עד כמה שידינו משגת;

יש שמתרצים ואומרים, שאם תקיים את כל המצוות שבפרשה, ממילא תהיה קדוש.

נעסוק היום בענייני הקדושה ונרחיב בהם. נפתח תחילה בדברי המדרש;

אומר המדרש {מדרש הגדול, קדושים} – זה הוא שאמר הכתוב "אין קדוש כה' כי אין בלתיך {ש"א ב, ב} הכתוב מדבר כנגד קדושתו של הקב"ה לפי שמצינו דברים הרבה שנקראו קדושים שנאמר אל נערץ בסוד קדושים רבה {תהלים פט, ח}, השמים נקראו קדושים שנאמר "השקיפה ממעון קדשך מן השמים" {דברים כו, טו}, הנביאים נקראו קדושים שנאמר כי איש אלהים קדוש הוא {מלכים ב ד, ט}, הצדיקים נקראו קדושים שנאמר והיה הנשאר בציון והנותר בירושלים קדוש יאמר לו {ישעיה ד, ג}, מלמד שעתידין הצדיקים לומר לפניהם קדוש שנאמר קדוש יאמר לו. ישראל נקראו קדושים שנאמר ואתם תהיו לי ממלכת כהנים וגוי קדוש {שמות יט, ו}, השבתות נקראו קדושים שנאמר ושמרתם את השבת כי קדש היא {שם לא, יד}, המועדות נקראו קדושים שנאמר קדש קדשים הוא {לעיל ו, י}, יכול שקדושתו שלמי שאמר והיה העולם כיוצא בהן ת"ל אין קדוש כה' קדושתו למעלה מן הכל. הוא קדוש שנאמר ואתה קדוש {תהלים כב, ד} ושמו קדוש שנאמר התהללו בשם קדשו {שם קה, ג} וכסא כבודו קדוש, שנאמר אלהים ישב על כסא קדשו {שם מז, ט} ודברותיו קדושים, שנאמר כי זכר את דבר קדשו {שם קה, מב} ומלאכיו משלשין לפניו קדושה בכל עת קדוש קדוש קדוש ה' צבאות {ישעיה ו, ג} ואע"פ כן מרוב חיבתן של ישראל קראן קדושין ולפי כך הוא אומר למשה אני קדוש ומחנותי קדושים קדש את ישראל ואמור להן שיהיו קדושים כדי שאשרה שכינתי ביניהן, מנין ממה שקרינו בענין קדושים תהיו כי קדוש אני ה'.

א"כ פותחת התורה ואומרת לנו "קדשים תהיו", כדי שתהיה בינינו השראת השכינה.

שאלה נוספת שצריכה ביאור;

התורה לא פותחת ואומרת "וידבר ה' אל משה וכו'", אלא יש ציווי תחילה לכנס את כל עדת ישראל, שנאמר {יט, ב} **דַּבֵּר אֶל כָּל עֲדַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל** וכו'; יש ציווי לכנס את כל עם ישראל, ולאחר מכן אומרת התורה "קדשים תהיו";

נשאלת השאלה – למה צריך לכנס את כל עם ישראל כדי לצוות אותם על "קדשים תהיו" – בשביל מה זה נחוץ?!

אומר המדרש {ויקרא רבה, פרשה כד, אות ה} – **תני רבי חייא פְּרָשָׁה זו** [פרשת קדושים] **נֶאֱמָרָה בְּהִקְהָל, מִפְּנֵי שְׂרֵב גּוֹפִי תוֹרָה תְּלוּיָן בָּהּ¹⁵, רבי לוי אָמַר מִפְּנֵי שְׁעֵשֶׁרֶת הַדְּבָרוֹת כְּלוּלִין בְּתוֹכָהּ הֵיוֹת וְכָל עֲשֶׂרֶת הַדִּיבְרוֹת נִאֲמָרוּ בָּהּ, לֹכֵן הִיא נִאֲמָרָה בְּהִקְהָל** – מעין מה שהיה במעמד הר סיני; בא המדרש ועושה השוואה בין מה שנאמר בפר' יתרו לבין מה שנאמר כאן בפרשת קדושים: בפר' יתרו נאמר: **(שמות כ, ב): אֲנֹכִי ה' אֱלֹהֶיךָ, וְכָתִיב הָכָא** ובפר' קדושים נאמר **(ויקרא יט, ב): אֲנִי ה' אֱלֹהֶיכֶם**. בפר' יתרו נאמר **(שמות כ, ג): לֹא יִהְיֶה לָּךְ אֱלֹהִים** אחרים על פני, **וְכָתִיב הָכָא** בפר' קדושים נאמר **(ויקרא יט, ד):**

וְאֵלֶּיךָ מִסֵּכָה לֹא תַעֲשֶׂוּ לָכֶם. בפר' יתרו נאמר **(שמות כ, ז): לֹא תִשָּׂא, וְכָתִיב הָכָא** בפר' קדושים **(ויקרא יט, יב): וְלֹא תִשָּׁבְעוּ בְּשִׁמִּי לְשָׁקֶר**. בפר' יתרו נאמר **(שמות כ, ח): זָכוֹר אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת, וְכָתִיב הָכָא** בפר' קדושים **(ויקרא יט, ג): אֶת שַׁבְּתוֹתֵי תִשְׁמְרוּ**. בפר' יתרו נאמר **(שמות כ, יב): כִּבֵּד אֶת אָבִיךָ וְאֶת אִמְךָ, וְכָתִיב הָכָא** בפר' קדושים **(ויקרא יט, ג): אִישׁ אִמּוֹ וְאָבִיו תִּירָאוּ**. בפר' יתרו נאמר **(שמות כ, יג): לֹא תִרְצַח, וְכָתִיב הָכָא** בפר' קדושים **(ויקרא יט, טז): לֹא תַעֲמִיד עַל דַּם רֵעֶךָ**. בפר' יתרו נאמר **(שמות כ, יג): לֹא תִנָּאֵף, וְכָתִיב הָכָא** בפר' קדושים **(ויקרא כ, י): מוֹת יוֹמָת הַנָּאֵף וְהַנָּאֶפֶת**. בפר' יתרו נאמר **(שמות כ, יג): לֹא תִגְנֹב, וְכָתִיב הָכָא** בפר' קדושים **(ויקרא יט, יא): לֹא תִגְנֹבוּ**. בפר' יתרו נאמר **(שמות כ, יג): לֹא תַעֲנֶה, וְכָתִיב הָכָא** בפר' קדושים **(ויקרא יט, טז): לֹא תִלָּךְ רֵכִיל**. בפר' יתרו נאמר **(שמות כ, יג): לֹא תַחְמֹד, וְכָתִיב הָכָא** בפר' קדושים **(ויקרא יט, יח): וְאַהֲבַת לְרֵעֶךָ כְּמוֹךְ**.

נשאלת השאלה – בשביל מה צריך לחזור על הציווי של עשרת הדיברות, והרי כבר קיבלנו את זה בפרשת יתרו? ועוד, למה כאן לא מדברת התורה בלשון יחיד כפי שדיברה במעמד הר סיני, שכאן נאמר "אֲנִי ה' אֱלֹהֶיכֶם" ובמעמד הר סיני נאמר "אֲנֹכִי ה' אֱלֹהֶיךָ" וכו'?

באים המפרשים וביניהם האור החיים הקדוש ואומרים, שאפשר לראות מנוסח הפתיחה של הפרשה שהתורה חוזרת על מעמד הר סיני – ואיפה זה בא לידי ביטוי?! בפרשת יתרו – מעמד הר סיני, פותחת התורה בלשון רכה – {שמות יט, ג} **כֹּה תֹאמַר לְבֵית יַעֲקֹב**, ועוברת ללשון קשה – "וְתִגִּיד לְבְנֵי יִשְׂרָאֵל", וכך גם בפרשה שלנו, נאמר {יט, ב} **דַּבֵּר אֶל כָּל עֲדַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל** – לשון קשה, {שם} **"וְאָמַרְתָּ"** – לשון רכה.

אז למה במעמד הר סיני נאמר בלשון יחיד וכאן בלשון רבים?

אומר **האמרי שמאי** {פרשת קדושים} – אפשר גם לומר משום כך נאמרה פרשה זו בהקהל בלשון רבים, משום שבעשרת הדברות היו כולם כאיש אחד בלב אחד. ואחרי מתן תורה לא היו במדרגה זו, לכן כשנאמרה פרשה זו שעשרת הדברות כלולין בה, היה צורך להקהיל אותם. וזה כמו דאיתא בזוהר כאן דף פ"ד ובסוף אות פ': בעשרת הדברות כתוב לשון יחיד: אנכי, זכור, לא תשא וכו'. וכאן כתוב לשון רבים, אני ד' אלוקים, איש אמו ואביו תיראו ואת שבתותי תשמורו וכו'. מפני שבמעמד הר סיני היו כולם כאיש אחד בלב אחד – נאמר שם בלשון יחיד, ואחר כך לא היו כל כך ברצון אחד, לכן כתוב כאן לשון רבים.

הנה איתא במדרש שמות רבה פרשה מ"ג אות ו': ויחל משה {שמות לב, יא}. אמר ריב"ל בשם רשב"י: פתח של תשובה

¹⁵ ברוך שאמר: וכך מביא גם רש"י.

ממילא, אם על המצוה הזו עומדת כל התורה, לכן היא נקראת 'גופי תורה'.

א"כ עד כה למדנו ב' פירושים למה נאמרה הפרשה בהקלה: א' משום שתלויים בה גופי תורה – 'ואהבת לרעך כמוך', והב' משום שחזר בה הקב"ה על מעמד הר סיני. מכאן נוכל ללכת לתשובה שלישית שמופיעה במדרש;

הציווי שאמר הקב"ה **"קדשים תהיו"**, זה בעצם ה'קידושין' שלו עם כנסת ישראל; ולמה הוא היה צריך לקדש אותנו כאן, והרי הוא כבר קידש אותנו במעמד הר סיני?! התשובה פשוטה מאד. כי ארבעים יום לאחר הקידושין במעמד הר סיני, חטאנו בעגל וכלשון חז"ל 'עלובה כלה שזנתה תחת חופתה', ולכן גירש אותנו הקב"ה וקעת הוא רוצה 'להחזיר גרושתו';

אומר המדרש (תנחומא, קדושים, אות ב) – **אמר הקדוש ברוך הוא לישראל, הואיל ונקדשתם לשמי עד שלא בראתי העולם, היו קדושים כשם שאני קדוש, שנאמר: כי קדוש אני. לכן נאמר: קדשים תהיו. משל למה הדבר דומה, למלך שקדש אשה. אמר לה: הואיל ונתקדשת לשמי, אני מלך ואת מלכה. כשם שהוא כבודי, כך הוא כבודך. למה, שאת אשתי. כך אמר הקדוש ברוך הוא למשה, לך וקדש את העם, שנאמר: וקדשתם היום ומחר (שמות יט, י). קדשם הקדוש ברוך הוא ואמר להם לישראל, ואתם תהיו לי ממלכת כהנים וגוי קדוש (שמות יט, י). למה, כי קדוש אני ה'. אף אתם תהיו קדושים כשם שקדשתי אתכם לשמי, שנאמר: דבר אל כל עדת בני ישראל ואמרת אליהם קדשים תהיו.**

ממילא מובן למה נאמר **"דבר אל כל עדת בני ישראל"** – למה מזמינים את כולם? פשוט מאד. כי לא יכולה לבוא 'חצי כלה', ולכן כולם היו צריכים להגיע.

לאחר הדברים האלה, הייתי רוצה להביא עוד נק' א' מדברי **התפארת יהונתן, לר' יהונתן אייבשיץ:**

אומרים חז"ל (ויקרא רבה, פרשה כד, אות ד) – **אמר הקדוש ברוך הוא למשה לך אמר לישראל, בני כשם שאני פרוש כך תהיו פרושים, כשם שאני קדוש כך תהיו קדושים, הדא הוא דכתיב: קדושים תהיו.**

כותב **התפארת יהונתן** – והנה הרמב"ן האריך בדרשת 'קדושים תהיו' קדש עצמך במותר לך. אמנם כבר פרשתי בזה כי להחמיר יותר מחוק התורה הוא אפשרות ניתוק, כי כבר כתב בספר יוסיפון בן גוריון בספרו לרומים שהיה בבית שני אנשים שהיו שוכנים ביערים, מתבודדים וממש לא אכלו רק פרי עצי יער והיו נזירים מכל ענייני עולם וכד', עד שהיו ממש נבדלים מענייני עולם. אבל הפרושים לא נחו דעתם בהם כלל וכלל, כי העובד ה' השלם צריך להיות דבריו ועסקיו

פתח הקב"ה בסיני למשה, בשעה שעשו ישראל את העגל היה משה מפיס את האלוקים ולא היה שומע לו וכו'. אמר משה: רבון העולם כך אמרת בסיני אני ד' אלוקיך, אלוקים לא נאמר, לא לי אמרת! שמא להם אמרת? ואני בטלתי את הדיבור אתמהא לי! (כלומר הקב"ה אמר למשה "אנכי ד' אלוקיך" בלשון יחיד, והם שעברו על הדיבור – מפני שלא נאמר להם "אנכי ד' אלוקים" ואילו משה לא עבר על אנכי). הוי ויחל משה. לפיכך חזר וכתבה בלשון רבים, "אנכי ד' אלוקים", וכן בכל המצוות אומר אני ד' אלוקים ולא אמר עוד אני ד' אלוקיך, עכ"ל המדרש. לפי דברי מדרש אלו אפשר לתרץ שאלת הזוהר לעיל, מדוע במתן תורה כתוב לשון יחיד וכאן כתוב לשון רבים? כי הקב"ה ידע שעתידין ישראל לחטוא, לפיכך אמר בסיני בלשון יחיד כדי ליתן למשה פתחון פה ללמד סגוריא על ישראל.

עד כאן לגבי התירוץ של רבי לוי במדרש. אבל יש גם את התירוץ הראשון במדרש, שגם רש"י מביא אותו – הפרשה הזו נאמרה בהקלה היות ורוב גופי תורה תלויים בה;

נשאלת השאלה – מה פירוש הדבר 'גופי תורה'?

אומר **האמרי שמאי** – פרשה זו נאמרה בהקלה מפני שרוב גופי התורה תלויין בה. "קדושים תהיו" הוו פרושים מן העריות ומן העבירה (רש"י). אפשר לומר מפני שבפרשה זו כתוב ענייני עריות ועבודת קרבנות וטהרות וטומאה ודינין, לכן פרשה זו נקראת גופי תורה תלויין בה, כמו שאמרין בחגיגה י' ע"א: **הדינין והעבודות** (הלכות עבודת קרבנות), **הטהרות והטמאות ועריות יש להן על מה שיסמכו, והן הן גופי תורה.**

בא המהרז"ו במדרש ומבאר מה פירוש 'גופי תורה';

כותב **המהרז"ו** – **שרוב גופי תורה**. היינו שבת וכבוד אב ואם וגזל לאו דלא תקום ולא תטור ומצות ואהבת לרעך כמוך שהוא כלל גדול בתורה ...

ולמה מצות 'ואהבת לרעך כמוך' מכונה 'גופי תורה'?

אומרת הגמרא {מסכת שבת לא, א} – **מעשה בנכרי אחד שבא לפני שמאי ואמר לו: גייירני על מנת שתלמדני כל התורה כולה כשאני עומד על רגל אחת. דחפו שמאי באמת הבנין** (שבה מודדים אורך הבנין) **שבידו. בא הנכרי לפני הלל ובקש לגיירו באותו התנאי; הסכים הלל לתנאי, וגייירה גיירו. וכדי ללמדו את כל התורה על רגל אחת כמו שהתנה עמו, אמר לו: דעלך סני לחברך לא תעביד** מה ששנא עליך לא תעשה לחברך! – **זו היא כל התורה כולה**.¹⁶

¹⁶ **ברוך שאמר:** ובשפה שלנו – ואהבת לרעך כמוך!

בכנסיה יחד, בלתי אפשר ששיגי הקדושה העליונה, ולא עוד אלא שיוכל לנטות חלילה מרוב גופי תורה אם יתבודד עצמו ויפרוש מן הציבור, כמו שאיתא בגמרא {תענית ז ע"א} על פסוק {ירמיה נ, לו} חרב על הבדים, ואיתא שם ולא עוד אלא שמתפשטים וכו', שאי אפשר לשום נברא להיות ביחיד זולת הבורא יתברך שהוא יחיד ומיוחד. וזהו אחד יחיד, שאינו אפשר לשום נברא להיות ביחיד אלא להבורא יתברך שמו שהוא אחד יחיד ומיוחד. לכן צריך האדם לדבק עצמו עם עובדי ה', ולהיות בכנסיה יחד עמהם לכל עבודת הקודש.

וזוהו פירוש הפס' "דַּבֵּר אֶל כָּל עַדְת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל", ופירש רש"י, מלמד שנאמרה פרשה זו בהקהל, פירוש פרשה זו של קדושים תהיו בהקהל, היינו שאי אפשר לאדם שיזכה אל הקדושה אלא אם כן שיהיו בכנסיה יחד עם הקהל בעבודת ה', מפני שרוב גופי התורה תלויין בה, דהיינו תפילה בציבור ודומיהן. וגמר אומר הכתוב קדושים תהיו הוו פרושים, פירוש שבפרשה זו נצטוו ישראל להיות קדושים. ויכול האדם לטעות שהפירוש הוא קדושים תהיו, דהיינו שאם יתבודד עצמו ויפרוש עצמו מן הציבור יזכה אל הקדושה, לכן נתחכם רש"י ופירש קודם זה מלמד שפרשה זו נאמרה בהקהל, דהיינו שאינו זוכה אל הקדושה אלא בהקהל עצמו עם הציבור מבקשי ה', אבל מה שנצטוו להישמר מן הדברים המעכבים לעבודת ה' כנ"ל לזה טוב התבודדות, ולזה מדייק רש"י מלמד שפרשה זו של קדושים נאמרה בהקהל זו דווקא...

ונראה לפרש על פי פשוטו, דהנה דרכי ונראה לפרש על פי פשוטו, דהנה דרכי השם יתברך שצריך האדם לילך בהם לעבודתו יתברך שמו הם הרבה אבל העיקר עבודת ה' הוא מאהבה (עיין זוה"ק ואתחנן רס"ז). כדי שיוכל לבוא על ידי זה לדביקות בהש"ת. והנה יש בני אדם שסוברים שדרך עבודה להשם ית' להגיע לדביקות הוא בהתבודדות, בהתבודד עצמו חדר לפניו מן החדר ולומד שם ואינו מדבר לשום אדם בעולם ואינו מתראה לשום אדם, שזה הוא עיקר עבודה לבוא לדביקות. אבל זה אינו אמת גמור, כי יוכל להיות שיתבודד עצמו כמה שנים ולא ידבר לשום אדם כלל ולא יבוא לאמת כלל. וכך שמעתי פעם אחת מאדמו"ר הרב המפורסם מו"ה אלימלך מליזענסק צוק"ל פירוש על פס' "אם יסתר איש במסתרים ואני לא אראנו נאום ה'" {ירמיה כג, כד}, שאמר הוא ז"ל, רצ"ל שאם יתבודד אדם עצמו בחדר מיוחד בסתר ויהיה סבור שזה עיקר עבודה – אבל הקב"ה אמר "ואני לא אראנו", רצ"ל שגם אני כביכול לא אראנו בו.

רק עיקר העבודה הוא שיתחבר אדם עצמו עם בני ישראל צדיקים וכשרים, ועל ידי זה יוכל לבוא לעבודה להשם באמת ללמוד ממעשיהם הטובים, כי העיקר הוא התבודדות המחשבה, לחשוב תמיד ברוממות אלהותו יתברך, הגם שהוא בתוך קהל רב ידבק מחשבתו בהבורא יתברך, כמו שכתב בעל **חובת הלבבות** בשער הפרישות [אהבת ה', פרק

נוח לשמים ולבריות ולא להפריע נימוס ישוב העולם וחברת בני אדם והנהגת מדיני. ואלו היו כולם נזירים כהנה לא נתקיים נימוס וסדר הטבע וכמעט יכלה העולם ויאבד קשר האומה ושאריתו בארץ כפי הטבע, וע"ז רמזו חז"ל: יפה תורה עם דרך ארץ, ולכן כל הפרישות שיעשה האדם נכון להיות על זה הסוג שיש בו אפשרות שיתקיים אותו כל האומה ולא יקרה בו ביטול¹⁷. אבל הפרישות שא"ר רק ליחיד ולא לאומה בכללה זה אינו בגדר השלימות והפרישות, ודברים כאלה הרחיקו חכמי ישראל וזהו כוונת המדרש – פרשה זו נאמרה בהקהל, והיינו כמ"ש כי הקדושה במותר לך יהיה מה ששייך בהקהל.

את אותם הדברים, ניתן למצוא בספר **מאור ושמש** על התורה, שמוסיף רק את דברי הרמב"ם בהלכות דעות;

כותב המאור ושמש – דהנה הרמב"ם כתב בהלכות דעות {פ"ו ה"א} אם איש הישראלי דר באיזה מקום שיש בו דעות רעות ומנהיגים לא טובים, צריך לברוח מן המקום ההוא, וצריך לילך ממקום למקום וממדינה למדינה, עד שיבא למקום תורה ודיעות ישרות ומנהיגים טובים שם יקבע מקום מנוחתו, ואם אינו מוצא שום מקום אשר יטיב לו צריך להתבודד במדברות וביערות, כדי שיברח מדיעות רעות ומאנשי רשע.

האמת הוא שכן צריך האדם לברוח ליערות ולפרוש עצמו מן המון עם כדי שינצל מדיעות רעות וממעשים רעים, אך זאת אינו מועיל אלא להינצל מן הדברים המעכבים עבודת השם יתברך, אבל להשיג הקדושה העליונה אינו זוכה עד שידבק עצמו אל אנשי השם עובדי ה' באמת ולהשתתף עמהם יחד בעבודה רבה, הן בתפילה והן בלימוד התורה ועיקר המצות הכל יהיה בכנסיה יחד עם מבקשי ה', ואז יוכל להשיג הקדושה העליונה. ולפי רוב העם המתקבצין יחד לעסק עבודת ה' כן שורה עליהם הקדושה עליונה, כמו שאמרו חכמי המשנה {ברכות מ"ט ע"ב} לפי רוב הקהל כן משיגים הקדושה העליונה, שברוב עם הדרת מלך {משלי יד, כח}.

אבל אם האדם ירצה לפרוש עצמו מן הציבור ולהתבודד עצמו להתפלל ביחיד, או לשום עיקר עבודת ה' הנעשה

¹⁷ **ברוך שאמר:** דבר ידוע ומפורסם בדברי רבותינו, נקרא בשם 'תענית הראב"ד'; אדם שלוקח אוכל ובאמצע הסעודה הוא פוסק ופורש ממנה – למרות שהוא עדיין מעוניין לאכול, אך בכל זאת מתגבר על יצרו ופוסק. למרות שזו לא חכמה לקחת ארבע צלחות של אוכל ולומר: "אתה יודע מה, צלחת א' אני משאיר בצד!" – לא לזה התכוון הראב"ד; אתה מגיע לבית מלון ואתה רואה אנשים, שכן פורת יוסף מעמיסים את כל הבר על הצלחת, אתה שואל אותו: "כל זה בשבילך?!", "לא. אני הולך לעשות תענית של הראב"ד" 😊

ידבר כרצונו בכל הנבלות שלא הוזכר איסור זה בתורה והנה יהיה נבל ברשות התורה לפיכך בא הכתוב אחרי שפרט האיסורים שאסר אותם לגמרי וצוה בדבר כללי שנהיה פרושים מן המותרות ימעט במשגל כענין שאמרו (ברכות כב) שלא יהיו תלמידי חכמים מצויין אצל נשותיהן כתרנגולין ולא ישמש אלא כפי הצריך בקיום המצוה ממנו ויקדש עצמו מן היין במיעוטו כמו שקרא הכתוב (במדבר ו ה) הנזיר קדוש ויזכור הרעות הנזכרות ממנו בתורה (בראשית ט כא) בנח ובלוט וכן יפריש עצמו מן הטומאה אע"פ שלא הוזכר ממנה בתורה כמו שהזכירו (חגיגה יח) בגדי עם הארץ מדרס לפרושים וכמו שנקרא הנזיר קדוש (במדבר ו ח) בשמרו מטומאת המת גם כן וגם ישמור פיו ולשונו מהתגאל ברבוי האכילה הגסה ומן הדבור הנמאס כענין שהזכיר הכתוב (ישעיהו ט טז) וכל פה דובר נבלה ויקדש עצמו בזה עד שיגיע לפרישות כמה שאמרו על רבי חייא שלא שח שיחה בטלה מימיו באלו. ובכיוצא בהן באה המצוה הזאת הכללית אחרי שפרט כל העבירות שהן אסורות לגמרי עד שיכנס בכלל זאת הצוואה הנקיות בידיו וגופו כמו שאמרו (ברכות נג) והתקדשתם אלו מים ראשונים והייתם קדושים אלו מים אחרונים כי קדוש זה שמן ערב, כי אע"פ שאלו מצות מדבריהם עיקר הכתוב בכיוצא בזה יזהיר שנהיה נקיים וטהורים ופרושים מהמון בני אדם שהם מלכלכים עצמם במותרות ובכיעורים ...

משמע מדברי הרמב"ן, שהכוונה בציווי "קדושים תהיו" היא פרישה מן המותרות.

לאחר הדברים האלה, הייתי רוצה לצרף את דברי בעל התניא;

כותב בעל התניא, שישנם ג' סוגים של אכילה: אכילת מצוה, אכילת איסור ואכילה השייכת לקליפת נוגה¹⁹; אכילת מצוה איננה מבהמת, כגון בשבת, ביו"ט, ברית מילה, פדיון הבן וסיום מסכתות. אכילת איסור כגון בשר וחלב, ערלה, טבל, שמיטה וכד'. וישנה 'אכילת אמצע' – לא אסורה ולא מותרת, וזו אכילה השייכת לקליפת נוגה – האדם יכול למשוך אותה הן לקדושה והן לטומאה – למה הכוונה?

ניקח לדוגמא אדם בריא בדר"כ, נוטל ידיים בבוקר ומברך 'המוציא'; אוכל שתי פרוסות לחם, חביתה עם סלט, גבינות וכוס קפה. מסיים לאכול כעבור רבע שעה, מברך ברכת המזון והולך לכולל. הוא מגיע לכולל ויושב ללמוד – עד מנחה בשעה אחת ורבע. אבל ישנם מקומות ש'דואגים לנשמות' – כל חמש דקות הפה שלהם מתחיל לעבוד מחדש 😊 – "לע"נ מזל בת פורטונה" ... "לרפואת יחזקאל בן אברם" וכו' וכו' תוך כדי הלימוד מביאים להם ביגלה, ביסלי, בורקסים

ג] כי עיקר הפרישות הוא שידמה אדם בעצמו כשהוא בבית מלא בני אדם כריק מהם, רצ"ל שידבק עצמו במחשבתו בהבורא ברוך הוא שכמעט לא ידע שיש כאן עמו שום אדם, ובפרט בעת התפילה צריך אדם לבוא לדביקות גדול עד שלא ידמה בעצמו שיש כאן שום בריה רק הבורא ברוך הוא, וזהו עיקר התבודדות, וגם בעת דברו עם בני אדם פחותי הערך לא יתערב נפשו עמהם, רק יהיה פרוש במחשבתו מהם ויחשוב ברוממות אלוהתו יתברך.

בא רש"י הקדוש ומבאר – מה פירוש הדבר "קדושים תהיו";

אומר רש"י – **קדושים תהיו**. הוו פרושים מן העריות ומן העברה, שכל מקום שאתה מוצא גדר ערוה אתה מוצא קדושה, אשה זונה וחללה וגו' אני ה' מקדשכם, (ויקרא כא ז, ח) ולא יחלל זרעו אני ה' מקדשו (ויקרא כא טו) קדושים יהיו אשה זונה וחללה וגו' (ויקרא כא ז, ז).

מקור דברי רש"י, במדרש {ויקרא רבה, פרשה כד, אות ו} – **אמר רבי יהודה בן פזי, מפני מה נסמכה פרשת עריות פרשת אחרי מות לפרשת קדושים? אלא ללמדך שכל מקום שאתה מוצא בו גדר ערוה, אתה מוצא קדושה, ואתה כהדא דרבי יהודה בן פזי, דאמר כל מי שהוא גודר עצמו מן הערוה נקרא קדוש**. מאיפה הראיה לכך? **רבי יהושע בן לוי מיתי מביא ראה מן שונמית, הדא הוא דכתיב (מלכים ב ד, ט): וְתֹאמַר אֶל אִשָּׁה הִנֵּה נָא יָדַעְתִּי כִּי אִישׁ אֱלֹהִים קָדוֹשׁ הוּא¹⁸ ... רַבִּי אִיבּוֹן אָמַר מִלֵּמַד שְׁלֹא הֵבִיט בָּהּ מִיָּמִיו. וְרַבְּנָן אָמְרִי שְׁלֹא רָאִתָּה טַפֹּת קָרִי מִיָּמֶיהָ עַל סְדִין שָׁלוּ.**

משמע מכאן, שהמילה 'קדוש' – הכוונה לאדם שגדור בעריות.

כותב הרמב"ן – **קדושים תהיו**. הוו פרושים מן העריות ומן העבירה שכל מקום שאתה מוצא גדר ערוה אתה מוצא קדושה לשון רש"י אבל בתורת כהנים (פרשה א ב) ראיתי סתם פרושים תהיו וכן שנו שם (שמיני פרק יב ג) והתקדשתם והייתם קדושים כי קדוש אני כשם שאני קדוש כך אתם תהיו קדושים, כשם שאני פרוש כך אתם תהיו פרושים. ולפי דעתי אין הפרישות הזו לפרוש מן העריות כדברי הרב אבל הפרישות היא המוזכרת בכל מקום בתלמוד שבעליה נקראים פרושים. והענין כי התורה הזהירה בעריות ובמאכלים האסורים והתירה הביאה איש באשתו ואכילת הבשר והיין א"כ ימצא בעל התאווה מקום להיות שטוף בזמת אשתו או נשיו הרבות ולהיות בסובאי יין בזוללי בשר למו

¹⁸ **ברוך שאמר**: כפי שאומרת הגמרא {מסכת ברכות י, ב} – **קדוש**

הוא. **מנא ידעה? רב ושמואל: חד אמר שלא ראתה זבוב עובר על שולחנו, וחד אמר סדין של פשתן הציעה על מטתו ולא ראתה קרי עליו.**

¹⁹ **ברוך שאמר**: המענין הוא, שמספר הפסוקים בפרשה הוא גם נוג"ה.

בא הספר **דעת שרגא**, לגאון ר' שרגא גרוסברד, ועומד על נק' נפלאה;

אומר **הדעת שרגא** – ביאורם של דברים, מצות קדושים תהיו נאמרה כאן, אינה עוסקת במדרגת הקדושה הנעלה העומדת בסוף סולמו של רבי פינחס בן יאיר.

כי אכן מדרגה זו אינה שייכת לכל אחד ואחד, רק ליחיד סגולה שהזדכנו ונלחמו ביצר הרע ורכשו לעצמם את כל המידות הטובות והמדרגות של זהירות, זריזות, נקיות – עד ליראת חטא, הם זוכים לקבל במתנה מן השמים את מדרגת הקדושה. ולא זה מה שנאמר בהקהל, לכל עדת בני ישראל מגדול ועד קטן.

הציווי כאן של קדושים תהיו נאמר לכל אחד ואחד מישראל, שאת החיים הרגילים והגשמיים שבעולם הזה לא יעשו באופן שפל וירוד, אלא בצורה מרוממת ונעלה.

התורה אינה באה לאסור את העניינים והצרכים הגשמיים, ואינה דורשת לפרוש מהם, אלא אדרבא, צריך לאכול ולשתות ולעשות את כל מה שצריך לעשות, אך לא בשביל למלא את צורכי הגוף כבעלי חיים.

התורה מצוה איך ובאיזו צורה לעשות את כל המעשים הגשמיים שעושים, כגון כשאדם אוכל, שיאכל בצורה מרוממת ונעלה לשם צבירת כוח ללימוד תורה ולעבודת ה', ולא בשביל למלא את תאוותו ואת כרסו במעדנים, וכפי שהטור והשולחן ערוך כתבו סימן שלם {או"ח סי' רל"א} "שכל כוונתו יהיו לשם שמים".

לדוגמא, במשנה באבות {פ"ג משנה ג': "רבי שמעון אומר, שלושה שאכלו על שולחן אחד ולא אמרו עליו דברי תורה, כאילו אכלו מזבחי מתים, שנאמר "כי כל שולחנות מלאו קיא צואה בלי מקום" {ישעיה כח, ח}, אבל שלושה שאכלו על שולחן אחד ואמרו עליו דברי תורה, כאילו אכלו משולחנו של מקום, שנאמר "וידבר אלי זה השולחן אשר לפני ה'" {יחזקאל מא, כב}.

כשלושה אוכלים ושותים ונהנים ואין ביניהם דברי תורה, הרי זה כאילו אכלו תקרובת עבודה זרה, ורבינו יונה כותב עליהם (שם בפירושו) שהיא פריקת עול ואוי להם ואוי להנאתם. ולעומתם, שלושה אחרים שעושים אותו הדבר, גם הם אוכלים ושותים ונהנים, אבל קידשו ורוממו את האכילה, ולא אכלו כבעלי חיים למלא את כרסם, אלא לצורך שיהיה להם כוח ללימוד תורה ולעבוד את ה', ואמרו דברי תורה על השולחן, הרי הם כאילו אוכלים משולחנו של מקום.

זוהי דוגמא למה שהתורה דורשת מכל אחד מישראל – "קדושים תהיו", התורה אינה דורשת להסתגף, אלא לעשות הכל בצורה מרוממת ובמטרה מקודשת.

מצוה זו נאמרה בהקהל לכל ישראל בכל מדרגה ובכל מצב. התורה מתירה לאכול ולשתות ולהנות, אבל נדרש לעשות את הכל בצורה מרוממת וקדושה, ומי שמתנהג כך הרי הוא כאילו אוכל משולחנו של מקום ב"ה.

איך יכול אדם להיות קדוש ופרוש כמו הקב"ה, ואיך היה הוה אמינא ש'יכול כמוני', התשובה לכך כשהאדם עושה את כל צרכיו בצורה מרוממת וקדושה, ולא בשביל סיפוק צרכי

וכד' – הם אוכלים כל חמש דק', בדיוק כמו פגים בפגיה ²⁰; 😊

אם האדם לא נצרך לאכילה הזאת, זה נקרא 'לקיחת הנוגה לטומאה'. אבל אם האדם נצרך לאכילה הזאת, לדוגמא הוא מרגיש עייף וצריך ללכת למסור שיעור, אז הוא לוקח שני תמרים גדולים של 'מג'הול' וקם לתחייה 😊. אבל אם הוא קם בבוקר וסתם בא לו לאכול 'ביסלי', אז הוא ניגש לארון ושולף ביסלי שנטחן לאחר הפסח; הוא מתחיל עם הברביקו, עובר לבצל ומסיים בפיצה – לאיזו תועלת אתה אוכל את כל זה?! "סתם התחשק לי" – זה מה שנקרא 'לקיחת הנוגה לטומאה'.

הרב שטיינמן זצוק"ל, מעולם לא אכל עוגה! – 104 שנים בלי עוגה ובלי קיגל; כדי לברך מזונות הוא אכל דייסה, אבל עוגה הוא לא אכל; שאל אותו פעם הנכד: "סבא, לא אכלת אף פעם עוגה???", חשב הרב קצת ואז ענה לו: "נראה לי שלא..." 😊; סיפר לי הנכד שלו, שכך אמר לו הרב: "ג' אבות נזיקין: הקמח, השמן והסוכר – והכל נמצא בעוגות!" 😊

אמר לי יהודי: "כבוד הרב, אני אוכל כל יום שניצלים קדושים!"

"שניצלים קדושים – איך הם הפכו להיות קדושים?!"

"פשוט מאד. בבוקר הם היו בברית, בצהריים בפדיון הבן ובערב בחתונה – ממילא אפשר להגיד עליהם ג' פעמים 'קדוש'" 😊

עד עכשיו דיברנו על קדושה באכילה. אבל ישנה קדושה גם בדיבור, כגון קריאת תהילים, לימוד משניות, גמרא תורה וכו' ויש גם דיבור של טומאה ר"ל, כגון לשון הרע, רכילות, שקרים וכד'. דיבור של נוגה, פשט הדבר, זה האמצע – אם אתה לוקח את אותם מילים כדי לשמח מישהו, לקחת את זה לכיוון הקדושה. אבל אם סתם סיפרת בדיחה כי 'סתם התחשק לך', אין בזה שום תועלת – לקחת את זה לצד הטומאה; אם באת למישהו שנמצא בבית חולים, ואתה רוצה לשמח אותו – איך תשמח אותו? יש א' שאם תאמר לו דבר תורה, זה ישמח אותו. אבל יש א' שלא מכיר מה זה 'דבר תורה'. הפרשה היחידה שהוא יודע זה 'פרשת בזק' או 'פרשת הצוללות' 😊. אז איך בכל זאת תשמח א' כזה?! תספר לו בדיחה! ובזה אתה מקיים {בראשית מט, יב} **תְּקַלְלֵי עֵינַיִם מֵיָן וְלֵבָן שְׁנַיִם מִחֶלֶב**; אדם יכול לדבר ויכול לאכול, אבל שיעשה את זה בקדושה; אתה יכול לאכול הכל, אבל למה לאכול ללא שום תועלת? אם זה לא נצרך לך, אז בשביל מה לאכול את זה?!

וזה מה שאומר לנו כאן **הרמב"ן**. כשהתורה אומרת לנו "**קדשים תהיו**", היא מתכוונת שנאכל ונדבר מה שאנחנו צריכים, וכדברי **התניא**, להעביר אותם אל הקדושה!

²⁰ **ברוך שאמר**: הצעתי פעם בא' מבתי הכנסת הצעה – "יש דבר הרבה יותר זול מבורקסים ופיצושים – ולא לוקחים אותו דרך הפה!", ישר שאלו אותי: "מה זה – זונדה?!" 😊, אמרתי להם: "ממש לא. תביאו שלשה סוגי בשמים ותעשו ע"נ גדול יותר!"

לי לאכול. אמרתי לו, המתן עד שאפרוק מן החמור²². לא הספקתי לפרוק מן החמור עד שיצתה נשמתו – שמת מרעב. הלכתי ונפלתי על פניו ואמרתי: עיני שלא חסו על עיניך – יסומו. ידי שלא חסו על ידיך – יתגדמו. רגליי שלא חסו על רגליך – יתקטעו. ולא נתקרה דעתי עד שאמרתי: כל גופי יהא מלא שחין. אמרו לו: אוי לנו שראינוך בכך שאם על עבירה קלה זו העונש כל כך חמור, מה יהא עונשו על עוונותינו הרבים! **אמר להם: אוי לי אם לא ראיתוני בכך, כלומר, אוי לי אם לא הייתי מקבל את עונשי בעולם הזה, ואז לא היה שכרי מושלם בעולם הבא!**

לכאורה, מה עשה נחום איש גם זו שהגיע לו כזה עונש – להיות בלי ידיים, בלי רגלים, בלי עיניים וכל גופו מלא שחין?!

אומר הבן יהודה – קשה, למה תלה מיתה של זה בעצמו, דמה בידו לעשות, וכי היה פת מזומן בידו ולא נתן לו? ונ"ל בס"ד כי אותו עני אחזו בולמוס, ולחולי זה צריך מהירות גדולה באכילה, והיה צריך שיקפוץ תיכף מן החמור, ויקרע השק ויוציא המאכל, ולא יתעכב בהתרת הקשרים, ולכך אמר עיניי שלא חסו לראות בפניך ועיניך, כדי לידע שיש לך חולי הבולמוס, שיש לו סימנים בפנים ובעינים, וידיו שנתעכבו להתיר הקשרים של השק ולא קרעו השק תיכף להוציא המאכל במהרה, ורגליו שלא קפצו מן החמור לארץ למהר הרבה אלא ירדו לאיטם. והא דגזר על גופו שחין, בשביל שרצה להיות בו שני דברים שבהם חשוב כמת, שהם סמוי עיניים וצרעת. והא דלא גזר עניות על עצמו דחשיב נמי כמת מפני כי בזה חב לאחרים שהם בני ביתו, וגם העניים שדרכו לתת להם תמיד צדקה.

נשאלת השאלה – למה אמרו לו תלמידיו "אוי לנו שראינוך בכך" – להיפך, היו צריכים לשמוח שהוא קיבל את העונש בעולם הזה?

אומרים המפרשים, כשראו התלמידים את העונש שקיבל רבם (נחום איש גם זו) נכנס בהם פחד עצום – "אם זה העונש שקיבל הרב, מה אנחנו נקבל לעתיד לבוא!"

בא ר' שמעון שקאפ²³ ומבאר, שכל תכלית חיינו צריכה להיות עזרה לזולת, וז"ל – "לכן נלענ"ד, שבמצוה זו²⁴ כלול כל יסוד ושורש מגמת תכלית חיינו. שיהיה כל עבודתנו ועמלנו תמיד מוקדשים לטובת הכלל. שלא נשתמש בשום מעשה ותנועה, הנאה ותענוג, שלא יהיה בזה איזה ענין

הגוף גרידא, אלא מתוך כוונה של לשם שמים, הרי מבחינתו הוא מקיים ענין הקדושה באופן האפשרי ביותר לבשר ודם.

א"כ אומר לנו הקב"ה, תמשיך לעשות את כל הפעולות שאתה עושה. אבל תרומם אותם לקדושה! – לדוגמא, אתה מתפלל – תעלה בקדושה בס"מ אחד – איך? תצא דקה אחת מאוחר יותר ממה שיצאת עד היום מבית הכנסת. או לחילופין, תגיע דקה אחת יותר מוקדם; תמשיך לאכול. אבל תאכל בצורה תרבותית יותר ופחות בהמית וכו'. כל פרישות מהנהגה הקודמת שלך, מרוממת אותך לדרגה גבוהה יותר.

לאחר הדברים האלה, הייתי רוצה לגשת לנק' נוספת:

ישנו רעיון שמצד א' הוא מפעים ממש, ומצד שני הוא עושה הפיכה של ממש בכל מערכת החשיבה שלנו, לגבי עבודת האדם בעולם הזה; הרעיון שנאמר כעת, מובא מספר שנקרא **שערי יושר**, שחיבר אותו הגאון ר' **שמעון שקאפ** – ר"י גרודנא בליטא, ושם בתחילת הספר הוא פותח בשאלה – מה פירוש הדבר "**קדושים תהיו**";

אומר המדרש {ויקרא רבה, פרשה כד, אות ט} – **קדושים תהיו, יכול פמוןי תלמוד לומר: כי קדוש אני, קדשתי למעלה מקדשתיכם.**

לכאורה, דברי המדרש לא ברורים. מה פירוש "יכול פמוןי"?!

מסביר השפת אמת {קדושים שנת תרל"ד} – פירוש כי כאשר ברא ה' יתברך כל הנבראים בסדר מיוחד מדרגה אחר מדרגה אין בהם שינוי. אבל על ידי קדושת האדם עולה למדרגה גבוהה ואותו מדרגה עולה יותר כנ"ל. וזהו שכתוב לעולם ידך בעליונה.

בא ר' שמעון שקאפ ומביא דברי גמרא מזעזעת במסכת תענית;

מספרת הגמרא {מסכת תענית כא, א} – **אמרו עליו על נחום איש גם זו שהיה סומא משתי עיניו גידם משתי ידיו קיטע משתי רגליו וכל גופו מלא שחין והיה מוטל בבית רעוע ורגליו מטתו מונחין בספלין של מים כדי שלא יעלו עליו נמלים. פעם אחת כאשר [היתה מטתו מונחת בבית רעוע] בקשו תלמידיו לפנות מטתו מהבית ואח"כ לפנות משם את הכלים. אמר להם: בניי פנו את הכלים ואח"כ פנו את מטתי, שמובטח לכם כל זמן שאני בבית אין הבית נופל. פינו את הכלים ואחר כך פינו את מטתו ונפל הבית. אמרו לו תלמידיו: רבי, וכי מאחר שצדיק גמור אתה למה עלתה לך כך? אמר להם: בניי, אני גרמתי לעצמי שפעם אחת הייתי מהלך בדרך לבית חמי והיה עמי משוי ג' חמורים²¹; אחד של מאכל ואחד של משתה ואחד של מיני מגדים, בא עני אחד ועמד לי בדרך ואמר לי, רבי, פרנסני! – כלומר, תן**

²² **ברוך שאמר:** בירושלמי מובאת גירסה אחרת; הוא לא אמר לו "המתן עד שאפרוק מן החמור", אלא אמר לו: "המתן עד שאשוב מבית חמי" וכשחזר מצא אותו מת.

²³ הקדמה לשערי יושר.

²⁴ **ברוך שאמר:** של 'קדושים תהיו'.

²¹ **ברוך שאמר:** היום זה בדיוק להיפך – במקום לקחת לחמך משוי ג' חמורים, אתה יוצא ממנו עם משוי ג' חמורים 😊

בשמירת תפקיד הגזברות שלו, גזר על כל אבריו להתפטר מעבודתם. וכן הוא בשפע טל שמים של קניני החכמה, שראוי לכל איש שחננו העליון יתברך איזה יתרון חכמה, להשריש בנפשו שורש עמוק, שקנין זה לא ניתן לו לעצמו, רק להיות כגזבר על זה לחלק למי שראוי לזה. ואם ישמור כראוי תפקיד זה, ללמד למי שראוי ללמד, אז יתעלה למשרה גדולה מזה, ויתעשר יותר ויהיה גזבר על אוצר גדול מזה. ואולי יש להסביר ענין זה מה שאמרו 'ומתלמידי יותר מכולם' (תענית ז, א) שמלבד ענין הטבעי שבזה, הנה סגולת הצדקה והמעשר הרוחני מועיל לזה להתעלות ולהתגדל, כמו בסגולת מעשר כספים כנ"ל.

מהדברים האלה, הייתי רוצה לקחת נק' אחת – אהרן הכהן;

אומרת המשנה {אבות פ"א מ"ב} – הלל אומר, הוי מתלמידי של אהרן, אוהב שלום ורודף שלום, אוהב את הבריות ומקרבן לתורה.

אומרים חז"ל {מסכת כלה רבתי פ"ג} – [לאחר שמסבירים חז"ל כיצד היה אהרן משכין שלום]; ועל זאת היו כל ישראל – אנשים ונשים אוהבים אותו. תדע לך שכן הוא כיון שנפטר משה רבינו מה כתיב ביה {דברים לד} ויבכו בני ישראל את משה. ובאהרן כתיב {במדבר כ} כל בית ישראל ואפילו נשים ולא נשים בלבד, אלא שהיו מפלשין טיט ועפר לטף לקיים מה שנאמר כל בית ישראל. תאנא: שמונים אלף בחורים קרואים בשם אהרן יצאו אחר מטתו, אמאי מרחמיתיה [וטעמא מאי? משום שהיו אוהבים אותו – ולמה? שכאשר היה רוצה הבעל לגרש את אשתו היה אהרן מפייסו ועושה ביניהם שלום בית] ומאן דאיהדר ואתעברא [ולאחר שחזר הבעל לאשתו – היתה האשה מתעברת וקוראת לילד על שמו של אהרן – שהשכין בינה לבין בעלה שלום].

נשאלת השאלה – מה זמן לוקח לעשות שלום בית?

הדבר תלוי. אם זה אצל 'מטפל מקצועי' זה לא נגמר אף פעם – "תשמע, אני רואה דברים עמוקים מאד..." – הוא הרי צריך להתפרנס ממשהו 😊. אבל שאלתי א' שעושה את זה לשם שמים, אמר לי: "הכי מהיר זה שלש שעות"

"ולמה דוק שלש שעות?", שאלתי אותו.

"שעה אני שומע ממנו כמה היא לא בסדר. שעה אני שומע ממנה כמה הוא לא בסדר, ואחרי זה עוד שעה אני מכניס את שניהם ואומר להם כמה הם דפוקים ושיסדרו" 😊

אם נכפיל 80,000 בשלוש נקבל 240,000 שעות; כמה זה בימים? 10,000 – נחלק ב- 365 ימים בשנה, נקבל בערך 30 שנה – 24 שעות ביממה כולל שבתות וחגים. בנוסף, הוא היה כהן גדול, ובנוסף הוא גם הקריב קרבנות כל בוקר עם בניו – אלעזר ואיתמר; קרבן חטאת וקרבן שלמים וקרבן עולה ותורת היולדת ותורת הנזיר ובריתות בכל יום, ואחרי

לטובת זולתינו²⁵, וכמובן בכל הקדשות שהוא התיחדות למטרה נכבדה, והנה כשהאדם מישר הליכותיו ושואף שתמיד יהיו דרכי חיו מוקדשים להכלל, אז כל מה שעושה גם לעצמו להבראת גופו ונפשו הוא מתייחס ג"כ אל מצות קדושה, שע"י זה יטיב גם לרבים, שבטובתו לעצמו הוא מטיב עם הרבים הצריכים לו, אבל אם הוא נהנה הנאה מן סוג המותרות שאינן דרושות להבראת גופו ונפשו, הנאה זו היא נגד הקדושה, שבזה הוא מטיב לעצמו לרגע לפי דמיונו, ולזולתו אין שום תועלת ... וביחס זה מתדמה ענין קדושה זו לקדושת הבורא ית' באיזה דמיון קצת, שכמו שבמעשה של הקב"ה בהבריאה כולה, וכן בכל רגע ורגע שהוא מקיים את העולם, כל מעשיו הם מוקדשים לטובת זולתו, כן רצונו ית' שהיו מעשינו תמיד מוקדשים לטובת הכלל ולא להנאת עצמו. עכ"ד.

א"כ "קדשים תהיו", הכוונה 'מופרשים תהיו' – תפרישו עצמכם מעיסוק בעצמכם ותעסקו בזולת! – אתה מכיר אדם שנמצא בחובות, תראה איך אתה יכול לסייע לו; אתה מכיר בנאדם שמחנן את הבת שלו ואין לו כסף להשיא אותה, תנסה לדאוג לו לתרומות וכד'.

ע"פ הדברים האלה, כעת נוכל להבין מה פירוש דברי המדרש "יכול קמוני תלמוד לומר: פי קדוש אני קדשתי למעלה מקדשתיכם"; מה עושה הקב"ה כל היום? דואג לכל הבריות בעולם! – אומר לך המדרש "יכול קמוני" – אתה יכול לדאוג לכל העולם?! – זה כבר לא ניתן – "קדשתי למעלה מקדשתיכם" – אתה יכול לעזור רק לסביבה שלך! אלה של בני ברק ידאגו לאנשים שם, ואלה שבקרית ספר ידאגו לאנשים שבקרית ספר וכו' וכו' – אתה מפריש את עצמך לטובת הכלל!

כעת מובן למה אירע מה שאירע לר' נחום איש גז' ויש אומרים, שאם הוא היה בנאדם שחושב על אחרים, הוא לא היה מעמיס את הכל על החמור, אלא היה משאיר איזה סנדוויץ' בכיס שמא יבוא איזה עני וירצה לאכול!

ממשיך ר' שמעון שקאפ ואומר – וכן אפשר להרגיש בענין המסופר בגמ' (תענית כא, א) מעשה נורא, באיש קדוש נחום איש גז', שע"י שפעם אחת לא מלא חובתו במצות צדקה לפי הרגשתו, גזר על עצמו שסומא עיניו ויתגמדו ידיו ויתקטעו רגליו וכן נתקיימה גזירתו. והוא כפי הדרך הנהוג אצל השרים הגדולים, שאם מרגיש בעצמו שלא מלא חובת משמרתו, הוא מגיש בקשה לפטרו ממשמרתו. כל זה נהג בעצמו איש קדוש זה אחרי שידע בעצמו שכל כוחותיו אינם שלו והוא רק כגזבר על זה. לכן אם רק קרה לו משגה

²⁵ **ברוך שאמר:** וכך כותב **נפש החיים** בהקדמה, שלא נברא האדם אלא להועיל לאחרים.

משיחותיו של הרה"ג הרב ברוך רוזנבלום שליט"א

בימים הללו, שאנו לקראת קבלת התורה, אומרת לנו התורה "אל תהיה עסוק בעצמך, אלא בכלל ישראל! וככל שתהיה עסוק בכלל ישראל, תקבל יותר סייעתא דשמיא בלימוד התורה, בפרנסה וכד' – אם תיתן מהזמן שלך, הקב"ה יחזיר לך בכפל כפליים!

צהרים מן הסתם היו כמה פדיון הבן – אז מתי בדיוק הוא היה מספיק לעשות שלום בית??? – התשובה פשוטה. במשך כל אותן 30 שנה, הוא מסר את נפשו למען עם ישראל! – וזה הציווי שמצוה אותנו התורה "קדשים תהיו" – אל תעסוק בעצמך, אלא בכלל!

יזכנו הקב"ה לתת מעצמנו יותר לכלל, ובזכות זה יזכנו הקב"ה לגאולה השלימה ב"ב אמן ואמן!!!